

Reglemente ♦ **Program** ♦ Policy ♦ Riktlinjer ♦ Plan ♦ Rutin ♦ Instruktion

Diarienummer: NN2023/5-6

Dokumentansvarig: Räddningschef

Antagen av direktionen: 2023-03-03

Handläggare: Anders Larsson och Ulf Smedberg

Handlingsprogram

Enligt 3 kap. 3 och 8 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

Nerikes Brandkår

Kommunalförbundet där kommunerna Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindsberg, Ljusnarsberg, Nora och Örebro samverkar om räddningstjänst och olycksförebyggande verksamhet.

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Beskrivning av kommunerna	4
2.1	Örebro kommun	4
2.2	Lindesbergs kommun	5
2.3	Kumla kommun	6
2.4	Hallsbergs kommun	6
2.5	Askersunds kommun	7
2.6	Nora kommun	8
2.7	Lekebergs kommun	8
2.8	Laxå kommun	9
2.9	Ljusnarsbergs kommun	9
3.	Styrning av skydd mot olyckor	11
4.	Risker	12
4.1	Övergripande	12
4.2	Brand i byggnad	17
4.3	Brand utomhus	17
4.4	Trafikolycka	18
4.5	Olycka med farliga ämnen	18
4.6	Naturolycka	19
4.7	Drunkning	19
5.	Värdering	20
6.	Mål	21
6.1	Nationella mål	21
6.2	Vision och verksamhetsidé	21
6.3	Inriktningsmål	21
6.4	Prestationsmål	22
7.	Förebyggande – förmåga och verksamhet	23
7.1	Tillsyn	23
7.2	Stöd till den enskilde	24
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	25
7.4	Övriga förebyggande åtgärder	25
8.	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	27
8.1	Övergripande	27
8.2	Per olyckstyp	31
8.3	Ledning i räddningstjänsten	35
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	36
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	36
9.	Uppföljning, utvärdering och lärande	38
9.1	Olycksundersökning	38
	Bilaga A: Dokumentförteckning	39
	Bilaga B: Beskrivning av samråd	40
	Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten	41

1. Inledning

I lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) och i förordningen om skydd mot olyckor (SFS 2003:789) regleras vilka skyldigheter den enskilde, kommunen och staten har att förebygga olyckshändelser och begränsa skador efter olyckshändelser. Enligt lag ska kommunen upprätta ett handlingsprogram som beskriver den förebyggande verksamheten samt vilken förmåga kommunen har att utföra räddningsinsatser.

Detta dokument utgör handlingsprogram enligt 3 kap. 3 och 8 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och geografiskt behandlar handlingsprogrammet Nerikes Brandkårs nio medlemskommuner, Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindesberg, Ljusnarsberg, Nora och Örebro. Här redovisas Nerikes Brandkårs förebyggande verksamhet och operativa förmåga att utföra räddningsinsatser. Detta program är en omarbetning av befintligt handlingsprogram för att uppfylla MSB:s föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

2. Beskrivning av kommunerna

Nerikes Brandkår täcker en yta på nära 6 670 km² och har en befolkning på drygt 260 000 invånare. I tabell 2.1 och 2.2 redovisas areal och befolkningsstatistik för respektive medlemskommun. I kapitel 2.1 till 2.9 beskrivs respektive medlemskommun och informationen är hämtad ur respektive kommuns översiktsplan.

Kommun	Landareal [km ²]	Totalareal - land och vatten [km ²]
Örebro	1 373	1 629
Lindesberg	1 378	1 489
Kumla	204	207
Hallsberg	637	674
Askersund	817	1 025
Nora	619	695
Lekeberg	463	484
Laxå	602	741
Ljusnarsberg	576	631
Totalt	6 669	7 575

Tabell 2.1 Redovisning av areal för respektive medlemskommun. Källa: Regionfakta, 31 december 2019

Kommun	Folkmängd	Medelålder [år]	Kvinnor [%]	Män [%]	Utländsk bakgrund ¹ [%]	Boende i tätort [%]	Boende utanför tätort [%]
Örebro	156 987	40,0	50,4	49,6	27,0	90,2	9,8
Lindesberg	23 601	44,3	49,2	50,8	20,2	73,3	26,7
Kumla	22 144	40,8	50,0	50,0	17,8	88,1	11,9
Hallsberg	16 196	42,5	48,4	51,6	21,0	79,3	20,7
Askersund	11 534	46,5	48,7	51,3	11,3	63,0	37,0
Nora	10 721	45,3	50,5	49,5	17,1	76,1	23,9
Lekeberg	8 603	40,9	47,9	52,1	9,0	56,3	43,7
Laxå	5 582	47,1	48,6	51,4	21,5	72,8	27,2
Ljusnarsberg	4 604	48,9	49,0	51,0	22,4	71,9	28,1
Sverige	10 452 326	41,6	49,7	50,3	26,3	87,6	12,4

Tabell 2.2 Befolkningsstatistik för medlemskommunerna samt riket. Källa: SCB Statistikdatabasen, 31 december 2021.

¹ Personer med utländsk bakgrund definieras som personer som är utrikesfödda, eller inrikesfödda med två utrikesfödda föräldrar. Personer med svensk bakgrund definieras som personer som är födda i Sverige med två inrikesfödda föräldrar eller en inrikesfödd och en utrikesfödd förälder.

2.1 Örebro kommun

Örebro kommun har en befolkning på cirka 157 000 personer. Kommunen har ett centralt geografiskt läge i sin region, i Sverige och i Skandinavien. Många viktiga stråk för människor och varor korsar kommunen. Örebro har historiskt utvecklats tack vare ett gynnsamt geografiskt läge och god infrastruktur.

Själva staden Örebro är drygt 700 år gammal, centralort i Örebro kommun och residensstad i Örebro län. Örebro var under första hälften av 1900-talet känd som "skostaden", eftersom ett stort antal skofabriker fanns där. Dessa är numera nedlagda. Fortfarande är Örebro i viss mån en industristad, även om staden under senare delen av 1900-talet alltmer kommit att präglas av service, tjänster och utbildning. Örebro har

en framträdande roll som universitetsstad och som del i ett logistiknav tillsammans med omgivande kommuner. Stora arbetsgivare idag är bland annat Epiroc Rock Drills AB, Suzuki Garphyttan AB och DHL i Örebro. Andra stora arbetsgivare är Örebro kommun, Region Örebro län, Örebro universitet, SCB och Polismyndigheten.

Örebro Airport har charter-, reguljär- och godstrafik till Sverige och övriga Europa. Tågen trafikerar Örebro på Mäljarbanan, Svealandsbanan, Bergslagsbanan och söderut till bland annat Göteborg. På europavägarna E 18 och E 20 samt riksväg 50 färdas både människor och gods.

I Örebro kommun finns sex tätorter som utifrån sitt serviceinnehåll, storlek och läge i kommunen är särskilt viktiga för utvecklingen i och vardagslivet för människor i sin del av kommunen. Dessa är Hovsta, Garphyttan, Vintrosa, Odensbacken, Stora Mellösa och Glanshammar. I kommunen finns även många mindre tätorter och småorter som är viktiga i sin bygd, för att de har ett visst serviceinnehåll, utvecklat föreningsliv eller för att de har en historia av att vara samlade punkter. Asker, Ekeby-Almby, Hampetorp, Kilsmo, Latorp, Norra Bro och Ölmbrotorp samt småorterna Almbro, Brevens Bruk, Ervalla, Järle, Närkes Kil, Rinkaby och Tysslinge by räknas här som lokala kärnor på kommunens landsbygd. Ekeby-Almby och Norra Bro är mindre tätorter som har stor närhet till Örebro och påverkas påtagligt av stadens utveckling. De tidigare tätorterna Marieberg och Mosås har under senare tid vuxit in och blivit en del av staden.

Det finns många platser för naturupplevelser i Örebro kommun. Några av dem är naturreservaten Oset och Rynningeviken intill Hjälmaran (Sveriges fjärde största sjö), fågelparadisen Tysslingen och Kvismaren samt Kilsbergen med skogar, sjöar och skidspår/vandringsleder.

Örebro kommun har haft en obruten befolkningstillväxt sedan tidigt 1980-tal och har under senare år haft årliga befolkningsökningar på 1 500 - 2 000 personer. Prognosen fram till 2040 indikerar en befolkningsökning med upp till 50 000 personer. Ökningen beror dels på att det föds fler än det dör i kommunen, dels på positiva flyttningsnetton från regionen, övriga Sverige och utlandet. Grupperna barn och unga samt de allra äldsta kommer att bli större fram till 2040, medan andelen invånare i arbetsför ålder kommer bli något mindre. I kommunen finns invånare från cirka 165 olika länder.

2.2 Lindesbergs kommun

Lindesbergs kommun ligger i Bergslagen i norra Örebro län, men tillhör landskapet Västmanland, samt en liten del vid Malingsbo-Kloten tillhör landskapet Dalarna. Centralort är Lindesberg och kommunen gränsar till Arboga, Hällefors, Köping, Ljusnarsberg, Nora, Skinnskatteberg, Smedjebacken och Örebro kommuner.

Skogen, malmen och den bördiga jorden i trakterna är sannolikt starka skäl till varför bosättning uppstod inom det område som i dag utgör Lindesbergs kommun. Bergsbruket, som starkt präglat hela Bergslagen, började sannolikt under medeltiden eller ännu tidigare och pågick i kommunen fram till år 1983 då järnmalmgruvan i Stråssa lades ned. I dag är tillverknings- och utvinningssektorn, följt av vård och omsorg samt utbildning de sektorer med flest antal arbetstillfällen i kommunen. Tillverknings och utvinningsindustrin sysselsätter framförallt män medan vård- och omsorgssektorn sysselsätter kvinnor. Utöver dessa sektorer utgör handeln, byggsektorn och företagstjänster arbetstillfällen i kommunen.

Delar av bebyggelsen i de centrala delarna av Lindesbergs stad upprättades under 1800-talet, medan den huvudsakliga bebyggelsen upprättades på 1900-talet. Den moderna tidens avstamp kan ses från när industristaden övergick till servicestaden. Förändrade faktorer i omvärlden har lett till globalisering, digitalisering och teknisk utveckling som skapat nutidens välfärdssamhälle med nya livsmönster och förändrade förutsättningar inom handel- och näringsliv.

Med sina cirka sju mil från norr till söder och närmare fyra mil från öst till väst utgör Lindesbergs kommun den till ytan största kommunen i Örebro län. Riksväg 50 samt riksväg 68 sträcker sig genom kommunen i nordsydlig riktning. Järnvägarna Bergslagsbanan, med förlängningen Mäljarbanan och Godsstråk genom Bergslagen sträcker sig genom kommunen.

Lindesberg är befolkningsmässigt en stor kommun i Örebro län, med en folkmängd på drygt 23 600 personer. Över 70 procent av befolkningen bor i någon av kommunens tätorter, resterande del av befolkningen

bor på landsbygden. Tätorterna är Lindesberg, Frövi, Fellingsbro, Rockhammar, Vedeväg, Gusselby, Guldsmeshyttan-Storå, Stråssa och Ramsberg.

Medelåldern har stadigt ökat i kommunen under de senaste åren och enligt en befolkningsprognos kommer folkmängden öka något fram till år 2026, från 23 744 personer år 2016 till 24 024 personer år 2026. Ökningen förväntas genom ett positivt flyttningsnetto från utlandet. Under den senare delen av prognosperioden spås en minskning av folkmängden, vilken antas bero på en minskad inflyttning från utlandet.

Lindesbergs kommun har en befolkningsstruktur med en relativt hög andel äldre. Andelen personer över 65 år är ca 24 procent. Motsvarande siffra för länet är cirka 21 procent och för riket cirka 20 procent. Andelen personer i åldern 20-64 år är däremot lägre i kommunen, cirka 53 procent i kommunen, jämfört med cirka 56 procent i länet och cirka 57 procent i riket. Andelen personer i åldern 0-20 år är cirka 23 procent för kommunen, länet såväl som i riket.

2.3 Kumla kommun

Kumla kommun ligger mitt på närkeslätten och är till ytan den minsta kommunen i Örebro län. Förutom Kumla huvudtätort ingår tätorterna Ekeby, Hällabrottet, Sannahed och Åbytorp i kommunen. Det är en växande kommun som har cirka 22 150 invånare, varav cirka 70 procent bor i Kumla tätort. Kumla kommun har ett strategiskt läge med goda kommunikationer till bland annat Örebro och Hallsbergs tätorter. Genom kommunen går Europaväg 20 och riksvägarna 50, 51 och 52. Västra Stambanan och Godsstråket genom Bergslagen är två viktiga järnvägsstråk som sträcker sig genom kommunen.

Kumla är en gammal kulturbygd och har sitt namn efter kyrkbyn i Kumla socken med anrik kyrka. Dagens ort växte dock fram som stationssamhälle i slutet av 1800-talet vid den 1862 uppförda stationsbyggnaden vid järnvägen mellan Örebro och Hallsberg. Här fanns då huvudsakligen träskmarker på gränsen mellan byarna Kumla, Södra Mos och Fylsta.

Kumla ligger mitt i Sveriges befolkningscentrum där det bor cirka 6,5 miljoner människor inom 30 mils radie. Exempel på större företag som är verksamma i kommunen är Ericsson, Orkla Foods Sverige AB och NG Nordic Sweden AB. I Kumla finns även fängelset Kumlaanstalten, Sveriges största anstalt där många av landets långtidsdömda avtjänar sina straff.

Kommunen har under många år haft en positiv befolkningstillväxt och det ser ut att fortsätta. Sedan år 2000 har Kumlas befolkning ökat med cirka 2 800 personer, med en genomsnittlig årlig ökning på 0,7 procent. Ökningen beror på att det generellt flyttar in fler än det flyttar ut och de senaste åren kan det anas en trend där både in- och utflyttning ökar men att utflyttningen ökar snabbare. Inflyttningen kommer till största del från övriga Sverige, inflyttningen från utlandet utgör i snitt drygt 8 procent och har under perioden varierat från 6 procent till 10 procent. Inflyttningen från Sverige kommer främst från närområdet, cirka två tredjedelar flyttar in från Närke. Samma sak gäller för utflyttningen. Som i de flesta kommuner är det inte samma kategorier människor som flyttar in och ut; de största strömmarna ut finns i åldrarna 20-24 och 40-49 och de största strömmarna in består av 25-39 med tillhörande småbarn. I så väl Kumla som riket i stort sjunker andelen arbetsföra tydligt och kommer att fortsätta sjunka i takt med att femtiotalisterna går i pension. Det påverkas även av att Kumla kommer ha fler barn och unga i framtiden.

Kumla har, som i Sverige generellt, en åldrande befolkning. En äldre befolkning ställer krav på bostäders tillgänglighet och behovet av vård- och omsorgboenden kommer att öka. Anpassningar av befintligt bostadsbestånd kommer att krävas. Genom att göra bostadsanpassningar ökas möjligheten att bo kvar i den egna bostaden.

2.4 Hallsbergs kommun

Hallsbergs kommun är en kommun i Örebro län där mycket kretsar kring järnväg och kommunikationer. Huvudorten Hallsberg är Sveriges mest kända järnvägsknut. De största tätorterna i övrigt är Palsboda, Sköllersta, Östansjö, Vretstorp och Hjortkvarn. Kommunen är belägen i de södra delarna av landskapet Närke och gränsar i norr till Lekebergs kommun och Kumla kommun och i öster till Örebro kommun.

I söder gränsar kommunen till Finspångs kommun och Motala kommun i Östergötlands län, i sydväst till Askersunds kommun samt i väster till Laxå kommun.

Hallsbergs kommun har cirka 16 200 invånare. Av dessa bor cirka 50 % i centralorten Hallsberg, cirka 25 % i de fem övriga större tätorterna och cirka 25 % på landsbygden. Flest invånare på landsbygden finns i slättilandskapet i norra delen av kommunen medan den södra delen, med några undantag, är mer glest befolkad. En fortsatt levande och bärkraftig landsbygd anses viktig för kommunens fortsatta utveckling. Privata initiativ är en förutsättning för att behålla och utveckla en levande landsbygd.

I Hallsbergs tätort finns huvuddelen av kommersiell och offentlig service i kommunen. Utöver järnväg och rangerbangård bör särskilt omnämnas alla logistikföretag som lokaliserats till Hallsberg på grund av det generellt goda kommunikationsläget.

Tätorten Hallsberg är ett av de många unga samhällen i Sverige som kom till i samband med att järnvägarna anlades vid slutet av 1800-talet. Före 1862, när det första stationshuset byggdes, bestod platsen för nuvarande Hallsbergs tätort av en långsträckt, skogbeväxt ås, utmed den gamla landsvägen mellan Vretstorp och Sannahed Socknens naturliga centrum låg då vid Hallsbergs kyrka, cirka 4 km öster om nuvarande tätort. Efter att stationshuset byggts har Hallsberg utvecklats till ett stationssamhälle. I allmänhet brukar Hallsberg betraktas som Sveriges viktigaste järnvägsknut som ett resultat av att Västra stambanan mellan Stockholm och Göteborg och godsstråket genom Bergslagen korsar varandra här.

Hallsberg har under cirka 30 år haft ett vikande invånarantal men de senaste åren har detta vänt till en positiv befolkningstrend. Efter att ha toppat år 1981 med cirka 17 250 har antalet invånare i kommunen minskat till 15 250 år 2010, det vill säga cirka 2 000 personer eller drygt 11 %. Den här utvecklingen har Hallsberg delat med många kommuner i länet som tappat befolkning medan framförallt Örebro växt. Med tanke på Hallsbergs godo läge vad gäller kommunikationer och en förhållandevis god arbetsmarknad får tappet betraktas som stort. Från 2012-2013 har dock trenden vänt och Hallsberg har precis som nästan alla andra kommuner i länet börjat öka sitt invånarantal. Huvudskälet till trendbrottet är invandring men också i kombination med att Örebro stad växer snabbare än bostadsproduktionen hinner med. Befolkningsökningen spiller alltså över på omgivande kommuner på ett sätt som inte skett tidigare. Nyproduktion av 110 lägenheter i Hallsberg de senaste åren är en bidragande orsak till befolkningsökningen. Permanentning av fritidshus i områdena längs Tisarens norra strand förväntas också leda till ett ökat antal fast boende i kommunen.

Den aktuella åldersfördelningen i Hallsbergs kommun skiljer sig inte markant från snittet för hela Sverige. Andelen barn 0-6 år är något högre, andelen unga 20-44 något lägre och andelen invånare i ålderskategorierna 45-79 år något högre. Befolkningsprognosen visar att andelen äldre över 80 år ökar från cirka 850 idag till cirka 1 100, år 2025, en ökning med närmare 30 %. Som grundtrend följer det utvecklingen i riket. Såväl in- som utfl yttning har under 2000-talet legat på runt 900 personer per år. Ett litet men positivt flyttningsnetto förväntas för de närmaste åren.

2.5 Askersunds kommun

Askersunds kommun ligger i huvudsak i Närke, men sträcker sig även strax söder om Zinkgruvan en liten bit in i Östergötland. Huvudort är Askersund och namnet Askersund härstammar från ordet "aeske" eller "aska" som var beteckningen på askdunge. Samhället låg vid ett sund som omgavs av askar så namnet blev "askdungen vid sundet" och så småningom Askersund.

Kommunen har idag cirka 11 550 invånare. Tendensen har varit att kommunen minskar med 80-100 personer varje år fram till år 2013 då invånarantalet ökade med 85 personer under året och har därefter varit fortsatt positivt. Av kommunens befolkning bor omkring 4 700 i Askersunds stad. I kommunen finns ett flertal andra tätorter och där bor tillsammans cirka 4 000 invånare. De största tätorterna är Åsbro, Åmmeberg, Zinkgruvan, Hammar och Olshammar. Vidare finns orterna Rönneshytta, Sänna, Skyllberg, Marie-damm, Nydalen, Kårberg, Lerbäck, Snavlunda och Närkesberg. Cirka 2 500 kommuninvånare bor på landsbygden.

Kommunens i särklass största arbetsgivare finns inom den offentliga sektorn och därefter följer tillverkningsindustrin, varuhandeln, byggnadsverksamheten samt jord- och skogsbruk. Företagsstrukturen präglas av några större företag och många små. De större är Zinkgruvan Mining, Munksjö Aspa Bruk, Skyllbergs Bruk, Alfapac, Hammars bryggeri. Dessa företag finns i mindre orter i kommunen, vilket ger en levande kommun med verksamhet och invånare i praktiskt taget hela kommunen. Även de mindre företagen är lokaliserade med stor geografisk spridning inom kommunen.

Askersunds kommun har en struktur med invånare relativt jämt fördelade på landsbygd, tätort och stad. Byarådets samverkan med kommunen är mycket viktigt och skapar möjligheter och underlag för fortsatt utveckling av landsbygden. Flera av kommunens tätorter har företagsetableringar som idag stärker orterna och den omkringliggande landsbygden. För att bibehålla den positiva befolkningsutvecklingen i Askersunds kommun behöver bostadsutbudet anpassas för att erbjuda plats åt människor i olika åldrar och livssituationer.

2.6 Nora kommun

Nora kommun ligger i Bergslagen, i norra Örebro län. Kommunen gränsar till Hällefors, Karlskoga, Lindesbergs och Örebro kommuner. Bergsbruket och skogsbruket har historiskt sett varit mycket viktiga för kommunen. Omkring år 1920 blev Nitroglycerinbolaget i Gyttorp en dominerande industri. I dag är Nora stad en av Sveriges bäst bevarade trästäder med byggnader huvudsakligen från 1700- och 1800-talen.

Riksväg 50 genomkorsar kommunen i nord-sydlig riktning, länsväg 243 ansluter i väster kommunen med Karlskoga och Hällefors kommuner och länsväg 244 i öster ansluter via riksväg 50 kommunen med Lindesbergs samt Örebro kommuner. Ytmässigt utgör Nora en medelstor kommun i Örebro län. Kommunen är cirka fyra mil från norr till söder och cirka tre mil från öst till väst. Nora kommun, som den ser ut i dag, bildades år 1971 genom en ombildning av Nora stad som tidigare bestod av Noraskogs landskommun och Nora stad.

Nora är befolkningsmässigt en medelstor kommun i Örebro län, med en folkmängd på närmare 10 720 personer. Könsfördelningen är i princip jämn. I Nora stad, Gyttorp, Ås och Pershyttan bor cirka 75 procent av befolkningen i kommunen. Kommunens folkmängd har sedan 1950-talet varit relativt konstant och legat runt 9 000 - 10 000. Den relativt jämna folkmängden beror främst på ett positivt flyttningsnetto, att fler flyttar till än från kommunen.

Enligt prognos kommer medelåldern att öka mer i kommunen än i riket och år 2024 beräknas andelen äldre (65 år och äldre) vara runt 29 procent. Nora kommun är inte lika mångkulturell som Sverige i övrigt. Andelen invånare med utländsk bakgrund, det vill säga som är födda utomlands eller med båda föräldrarna födda utomlands, är i Nora kommun cirka 17,1 procent jämfört med cirka 26,3 procent i riket. Befolkningstätheten är drygt 17 personer per kvadratkilometer. Kommunens befolkningsstruktur visar att kommunen har en åldrande befolkning med högre andel äldre än i riket samt att andelen vuxna mellan 25-44 år och andelen barn samt ungdomar mellan 0-24 år är lägre i kommunen än i riket.

2.7 Lekebergs kommun

Lekebergs kommun ligger i södra delen av Örebro län, och gränsar i söder till kommunerna Hallsberg och Laxå, i väster till Degerfors, i nordväst till Karlskoga, i nordost till Örebro samt i öster till Kumla kommun.

Ända sedan stenåldern för cirka 5 000 år sedan har den här delen av Närke varit relativt tätbefolkad. Man finner spår av bosättningar och andra aktiviteter på många platser och Lekeberg är ett av de fornlämningsstättaste områdena i landet. Lekebergs kommun bildades första januari 1995 efter att under många år varit en del av Örebro kommun. Lekebergs kommun är belägen relativt centralt i Örebro län och har ingen gräns mot något annat län. Lekeberg är även en del av landskapet Närke och motsvarar ungefär det område som i dagligt tal brukar kallas Västernärke. Lekeberg är en relativt liten kommun, dock inte den minsta i Örebro län, vare sig till ytan eller invånarantal.

Lekebergs kommun är en landsbygdskommun med tydlig naturprägel. I Lekeberg möts Kilsbergens sjörika skogslandskap, som utgör den nordvästra halvan av kommunen och Närkeslättnens jordbruksbygd som breder ut sig mot sydost men där det även finns inslag av mossmarker i sydväst. I kommunen finns tre större tätorter - Fjugesta, Lanna/Hidinge och Mullhyttan - därutöver finns ett betydande antal mindre tätorter av bykaraktär. En stor andel av kommuninvånarna bor inom övriga landsbygden.

Lekebergs kommun har haft en positiv befolkningstrend sedan den bildades 1995 då cirka 7 050 personer bodde i kommunen. Sedan 2002 har antalet invånare ökat årligen och folkmängden är idag cirka 8 600 personer. De årliga födelsetalen förväntas överstiga riksgenomsnittet med 37 %, vilket bygger på det verkliga utfallet under den senaste 10-årsperioden. Mortaliteten förväntas bli något lägre än riksgenomsnittet. Den aktuella åldersfördelningen i Lekebergs kommun skiljer sig inte markant från snittet för hela Sverige. Andelen barn 0-6 år är något högre, andelen unga 20-44 något lägre och andelen invånare i ålderskategorierna 45-79 år något högre. Befolkningsprognosen visar att andelen äldre över 80 år ökar markant fram till 2030, från cirka 350 idag till cirka 600, en ökning med hela 70 %. Som grundtrend följer det utvecklingen i riket. Såväl in- som utflyttning har under 2000-talet legat på runt 400 personer per år. Ett litet men positivt flyttningsnetto förväntas för de närmaste åren. Utifrån nuvarande trend skulle befolkningsökningen vara högre för kommunen än vad som prognoserna visar och det är huvudsakligen i Lannaområdet som en större ökning kan förväntas.

2.8 Laxå kommun

Laxå kommun ligger i Örebro län i landskapen Närke och Västergötland. Kommunen gränsar till Karlsborgs kommun i söder, Töreboda kommun i sydväst och Gullspångs kommun i väster, samtliga i Västra Götalands län. Kommunen består av de mindre orterna Finnerödja, Hasselfors, Röfors och Tived samt huvudorten Laxå.

Laxå ligger bra till och har goda förbindelser med många större städer, via Västra stambanan, Värmlandsbanan, Europaväg 20 och riksväg 205. Laxå kommun är en del i en stor arbetsmarknadsregion och är miljödiplomerad, som första kommun i Sverige. Kommunen erbjuder naturupplevelser som är unika i Sverige, inte minst när det gäller Tiveden, en nationalpark som till stora delar ligger i Laxå kommun. Nationalparken besöks årligen av drygt 100 000 turister. Laxå har också ett stort antal sjöar, som exempelvis Skagern och Unden. Ramundeboda konvent, ett regionalt besöksmål, ligger invid Borasjön, 5 kilometer söder om Laxå tätort.

Laxå har sedan 1972 och fram till för ett par år sedan haft en befolkningsminskning. Kommunen planerar för en befolkningstillväxt på tio personer per år under den närmaste 20-årsperioden. Större verksamhetstableringar eller utveckling av befintliga större verksamheter koncentreras till Laxå och Finnerödja. Vid all exploatering ska hänsyn tas till platsens specifika förutsättningar. Det gäller vid såväl detaljplanläggning som vid behandling av enskilda bygglov. Detta gäller inte minst ur ett miljö- och naturperspektiv, kopplat till hållbar utveckling, såväl ekologiskt, som socialt och ekonomiskt.

2.9 Ljusnarsbergs kommun

Ljusnarsbergs kommun ligger i Bergslagen, i norra Örebro län, i landskapet Västmanland. Kommunen, som den ser ut i dag, bildades år 1971 genom en ombildning av Ljusnarsbergs köping som tidigare bestod av Ljusnarsbergs landskommun och Kopparbergs köping. Ljusnarsberg är till invånarantalet Örebro läns minsta kommun med en folkmängd på cirka 4 600 personer. Centralort är Kopparberg.

Riksväg 50 genomkorsar kommunen i nord-sydlig riktning och riksväg 63 ansluter i sydväst kommunen med Värmlands län. Bergslagsbanan med sina två järnvägar sammanbinder kommunen med Gävle i nordost och Kil i sydväst. Avståndet från Kopparberg till Ludvika i norr är 40 kilometer och till Örebro i söder är avståndet 80 kilometer. Ytmässigt utgör Ljusnarsberg en medelstor kommun i Örebro län. Kommunen är cirka fyra mil från norr till söder och cirka tre mil från öst till väst.

I Kopparberg och Bångbro bor ca 60 procent av befolkningen i kommunen. Kommunens folkmängd har sedan 1950-talet i stort sett halverats. Den fortlöpande minskningen av folkmängden beror dels på ett negativt födelsenetto, att fler dör än föds, och dels på ett negativt flyttningsnetto, att fler flyttar från än till kommunen. Under de senaste åren har dock befolkningsutvecklingen i kommunen ändrat karaktär. Den minskande folkmängden har upphört och en försiktig ökning är ett faktum. Anledningen till detta är att kommunen har ett stort mottagande av asylsökande och nyanlända. Många asylsökande som är boende i kommunen genom Migrationsverkets försorg beviljas uppehållstillstånd och blir därmed folkbokförda i Ljusnarsbergs kommun i väntan på en kommunanvisning. I första hand påverkar detta förskolan, grundskolan, gymnasieskolan, vuxenutbildningen och skolbarnsomsorg. I andra hand påverkar detta socialtjänsten, bostadsförsörjningen och i princip all annan kommunal verksamhet. Hur framtiden avseende asylsökande och nyanlända kommer att utvecklas är omöjligt att i dagsläget ge ett svar på. Kommunens befolkningsstruktur visar att kommunen har en åldrande befolkning med högre andel äldre än i riket samt att andelen vuxna mellan 25-44 år och andelen barn samt ungdomar mellan 0-24 år är lägre i kommunen än i riket.

Befolkningsprognos pekar på en fortsatt minskningen av folkmängden i kommunen, om inga större förändringar sker i kommunen. Enligt prognosen kommer kommunen år 2031 att ha en folkmängd på cirka 4300 personer. Prognosen baseras på ett negativt födelsenetto på minus 45 personer och ett positivt flyttningsnetto på 17 personer. Enligt prognosen kommer medelåldern att öka mer i kommunen än i riket och år 2030 beräknas andelen äldre (65 år och äldre) vara runt 33 procent.

3. Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet för kommunalförbundet Nerikes Brandkår är antaget av direktionen 2023-03-XX. Programmet som Nerikes Brandkår tar fram revideras och antas på nytt vid behov och beskriver Nerikes Brandkårs uppgifter utifrån lagen om skydd mot olyckor. Geografiskt behandlar handlingsprogrammet Nerikes Brandkårs nio medlemskommuner, Askersund, Hallsberg, Kumla, Laxå, Lekeberg, Lindesberg, Ljusnarsberg, Nora och Örebro. Ansvarsfördelningen mellan medlemskommunerna och Nerikes Brandkår regleras i en förbundsordning. I förbundsordningen beskrivs bland annat ändamål och organisation för kommunalförbundet.

Samarbetet mellan Nerikes Brandkår och den enskilda medlemskommunen ska driva det olycksförebyggande arbetet framåt och upptäcka frågor som annars aldrig skulle ha aktualiserats. Ett bra samarbete präglas av god kommunikation och detta skapas bäst genom kontinuerliga möten i arbetsgrupper. De tvärspektoriella klyftor som lätt kan uppstå mellan förvaltningar ska minimeras genom personliga kontakter och gemensamma aktiviteter.

Att förebygga olika typer av olyckor är komplext och kan inte göras av endast en förvaltning. Om man ser vilka aktörer som har mandat och möjlighet att förebygga till exempel trafikolyckor, vilket är en olycka som föranleder räddningsinsats, kommer man snart fram till att räddningstjänsten har en väldigt liten del däri. Det olycksförebyggande arbete som räddningstjänsten i dagens läge kan bidra med är endast erfarenheter i plan- och byggskedet samt erfarenheter från räddningsinsatser. Detta räcker inte långt om man vill minska sannolikheterna och konsekvenserna för att till exempel trafikolyckor ska uppstå. Det olycksförebyggande arbete som gör den stora skillnaden ligger förmodligen på helt andra förvaltningar, exempelvis tekniska förvaltningen. Detta synsätt kan även appliceras på många andra typer av olyckor.

För att lösa Nerikes Brandkårs ledningsförmåga i enlighet med lagen om skydd mot olyckor samarbetar Nerikes Brandkår med räddningstjänsterna i länen Örebro, Värmland, södra och norra Dalarna samt delar av Västra Götaland och Västmanland i en gemensam Räddningsregion Bergslagen. Syftet är att stärka förmågan att utöva både övergripande och skadeområdesnära ledning med en hög kompetens och uthållighet.

4. Risker

4.1 Övergripande

Varje medlemskommun tar fram en risk- och sårbarhetsanalys.

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att:

- Minska sårbarheten i kommunen och regionen och öka förmågan att hantera kriser.
- Öka medvetenheten och kunskapen hos beslutsfattare och verksamhetsansvariga om risker och sårbarhet som finns inom det egna verksamhetsområdet.
- Vara en viktig informationskälla för kommuninvånare och anställda.
- Fungera som underlag för planering och genomförande av åtgärder (exempelvis i den fysiska planeringen) som minskar riskerna och sårbarheten.

Kommunernas risk- och sårbarhetsanalyser utgör en grund för kommunens löpande arbete med att hantera kriser och extraordinära händelser.

Nerikes Brandkår följer löpande samhällsutvecklingen och statistik kan tydliggöra förändringar och trender i omgivningen och kan tillsammans med erfarenheter utgöra ett användbart beslutsunderlag. Ett statistiskt grundat beslutsunderlag är viktigt för Nerikes Brandkår i den löpande planeringen av arbetet och för verksamhetens olika målformuleringar.

Inom Nerikes Brandkårs område finns risker av skiftande karaktär. Om vi ser till några specifika risker så finns det transporter av farligt gods på både järn- och landsväg, vägtrafik, samlingslokaler, vårdanläggningar, några större industrier och kulturellt viktiga byggnader. De vanligaste olyckstyperna som kan leda till räddningsinsats är trafikolyckor och bränder. I området finns det vattentäkter där en olycka kan få mycket stor påverkan på samhället. Olyckor som föranleder räddningsinsats ligger enligt statistik relativt konstant under de senaste åren.

Olyckor som inträffar sällan kan vara exempelvis olyckor med omfattande personskador, dammbrott, olycka i undermarksanläggning och evenemangsrelaterad händelse. Dessa behöver inte nödvändigtvis innebära en räddningsinsats för räddningstjänsten, men behöver beaktas eftersom de kan ha en påverkan på räddningstjänstens förmåga att genomföra räddningsinsatser eller det kan förväntas att räddningstjänsten har en viktig roll i hanteringen av händelsen.

Nerikes Brandkår bedriver egna olycksförloppsutredningar och brandorsaksutredningar som ger förslag till åtgärder och förändringar i arbetet. Det totala antalet räddningsinsatser inom Nerikes Brandkår under 2021 uppgick till 2 934 stycken och var en ökning av händelser jämfört med åren innan. Antalet insatser per 1 000 invånare 2021 låg för Nerikes Brandkår något under rikssnittet. I diagrammen nedan redovisas statistik för åren 2018 – 2021.

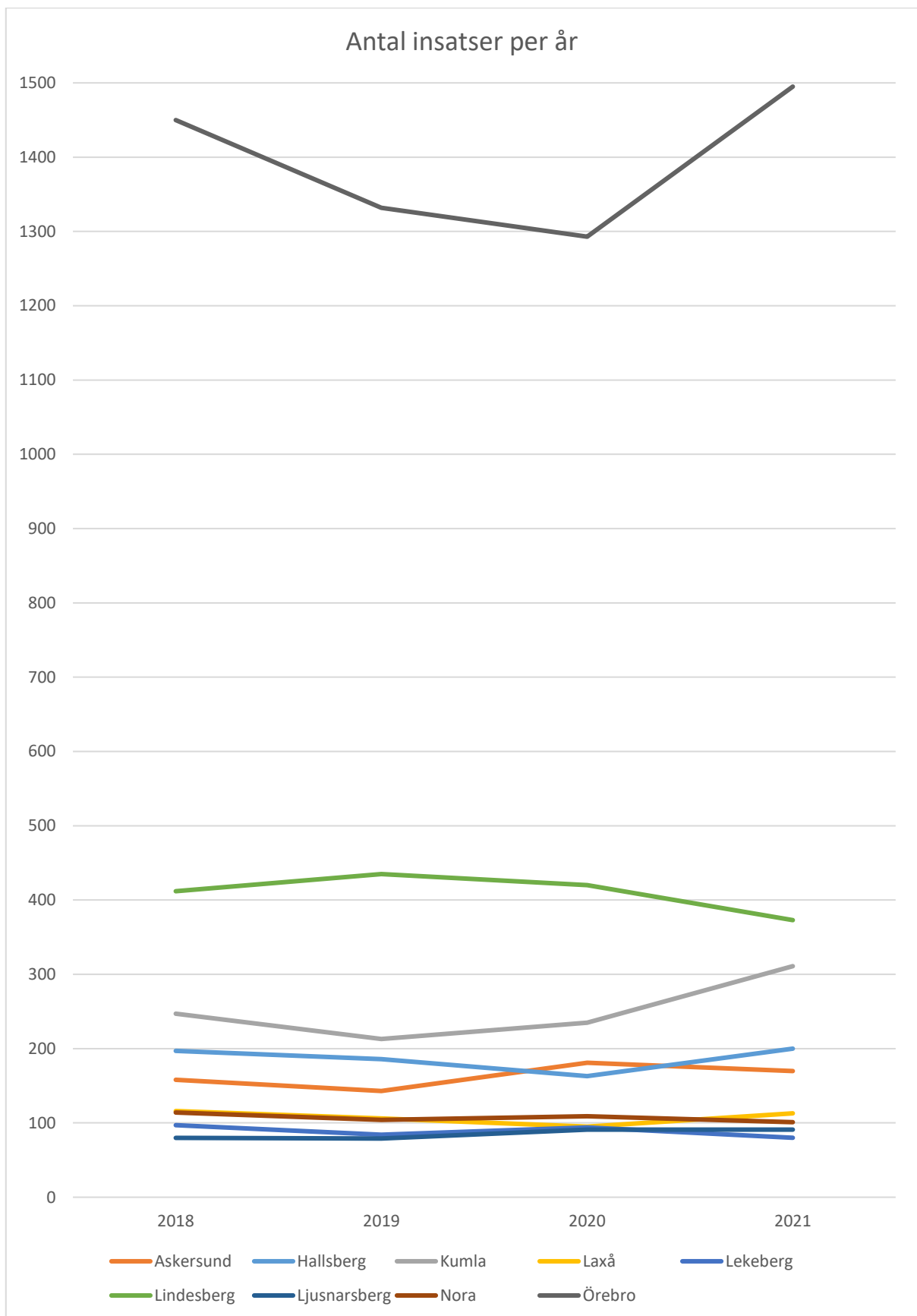

Diagram 4.1 Antalet insatser per år för respektive medlemskommun inom Nerikes Brandkår. Källa: MSB, IDA, Räddningstjänstens insatser, statistik 2018-2021.

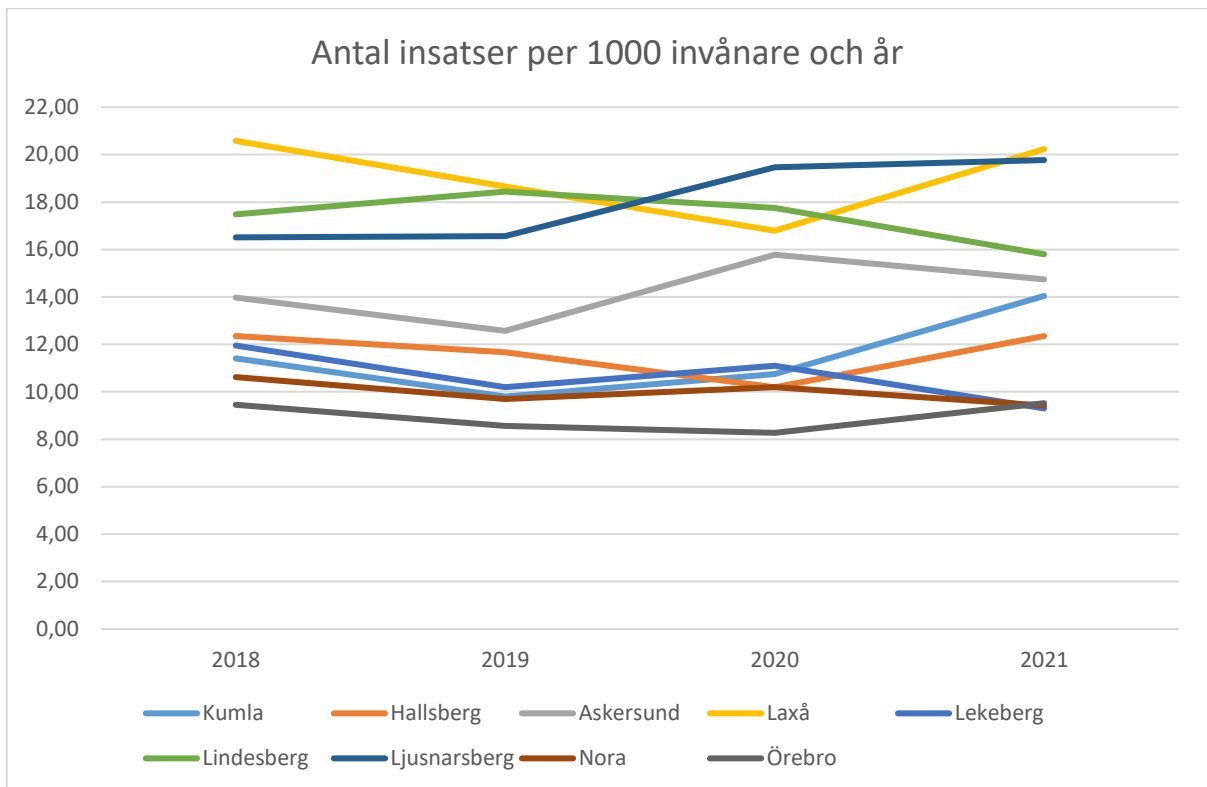

Diagram 4.2 Antalet insatser per 1000 invånare och år för respektive medlemskommun inom Nerikes Brandkår. Källa: MSB, IDA, Räddningstjänstens insatser, statistik 2018-2021.

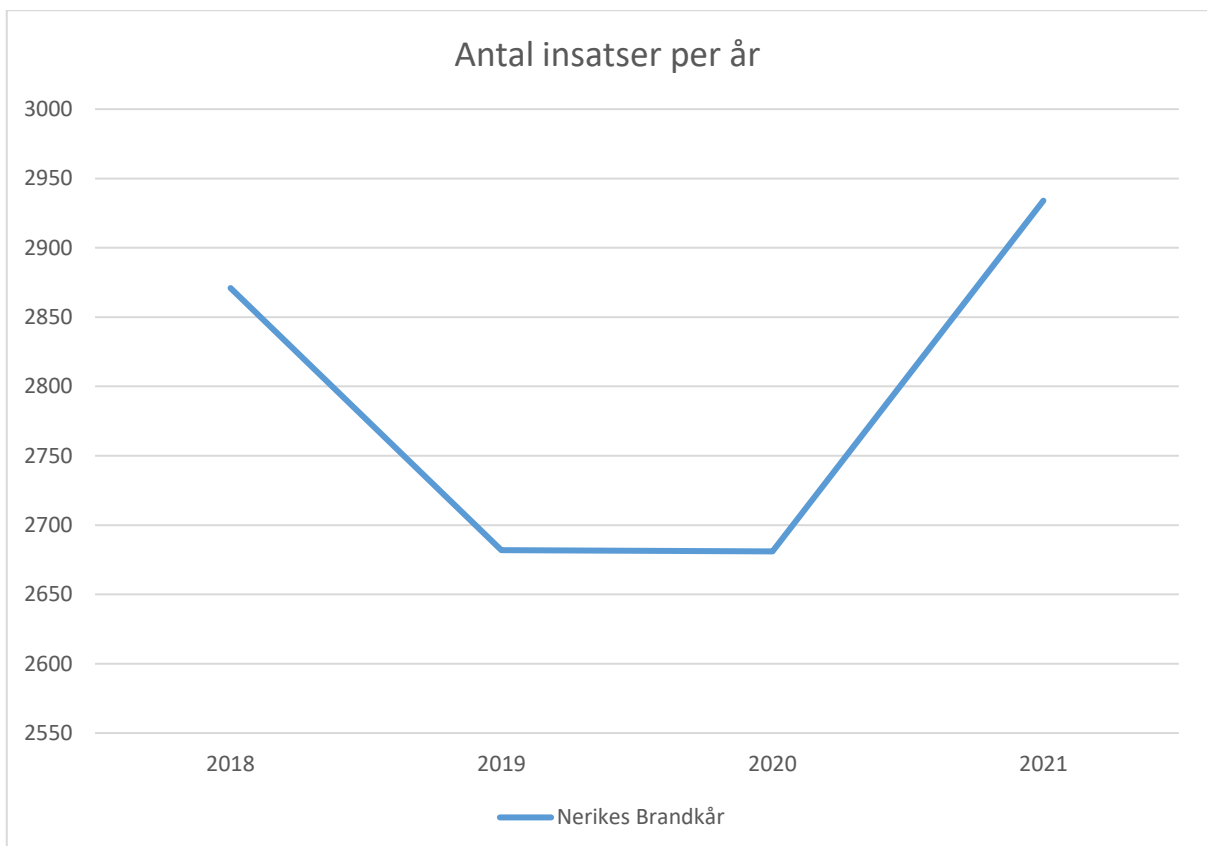

Diagram 4.3 Antalet insatser per år för Nerikes Brandkår. Källa: MSB, IDA, Räddningstjänstens insatser, statistik 2018-2021.

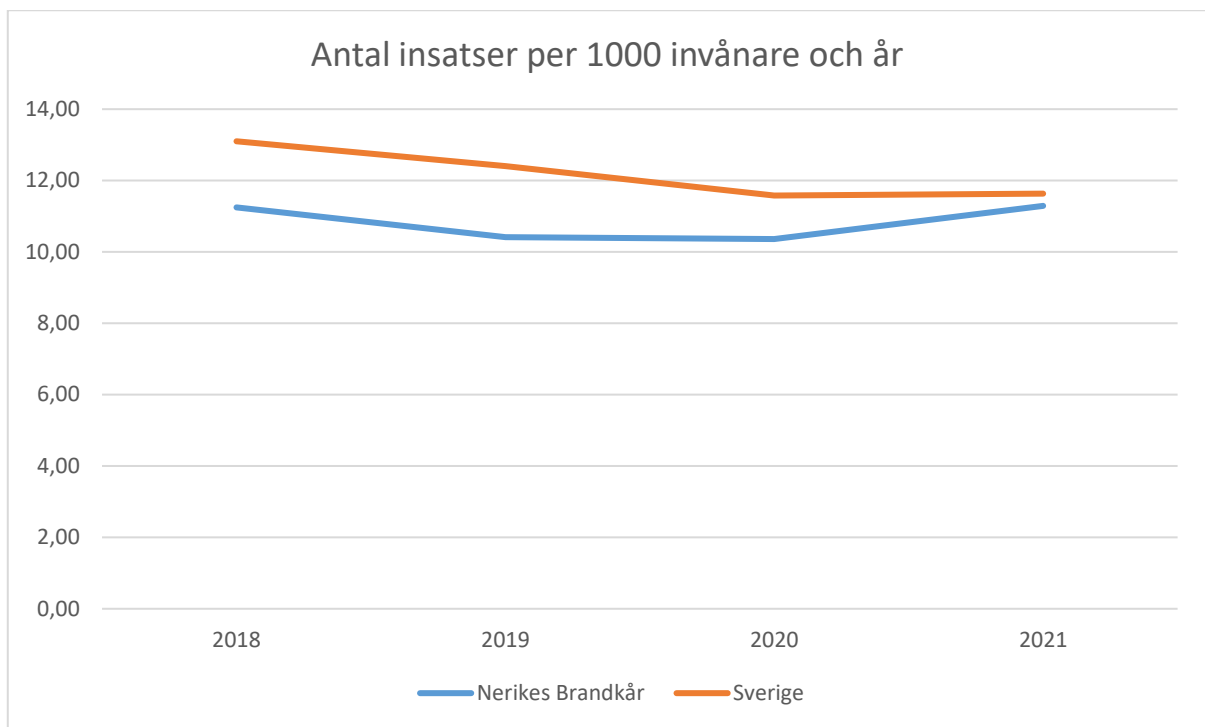

Diagram 4.4 Antalet insatser per 1000 invånare och år för Nerikes Brandkår och för hela riket. Källa: MSB, IDA, Räddningstjänstens insatser, statistik 2018-2021.

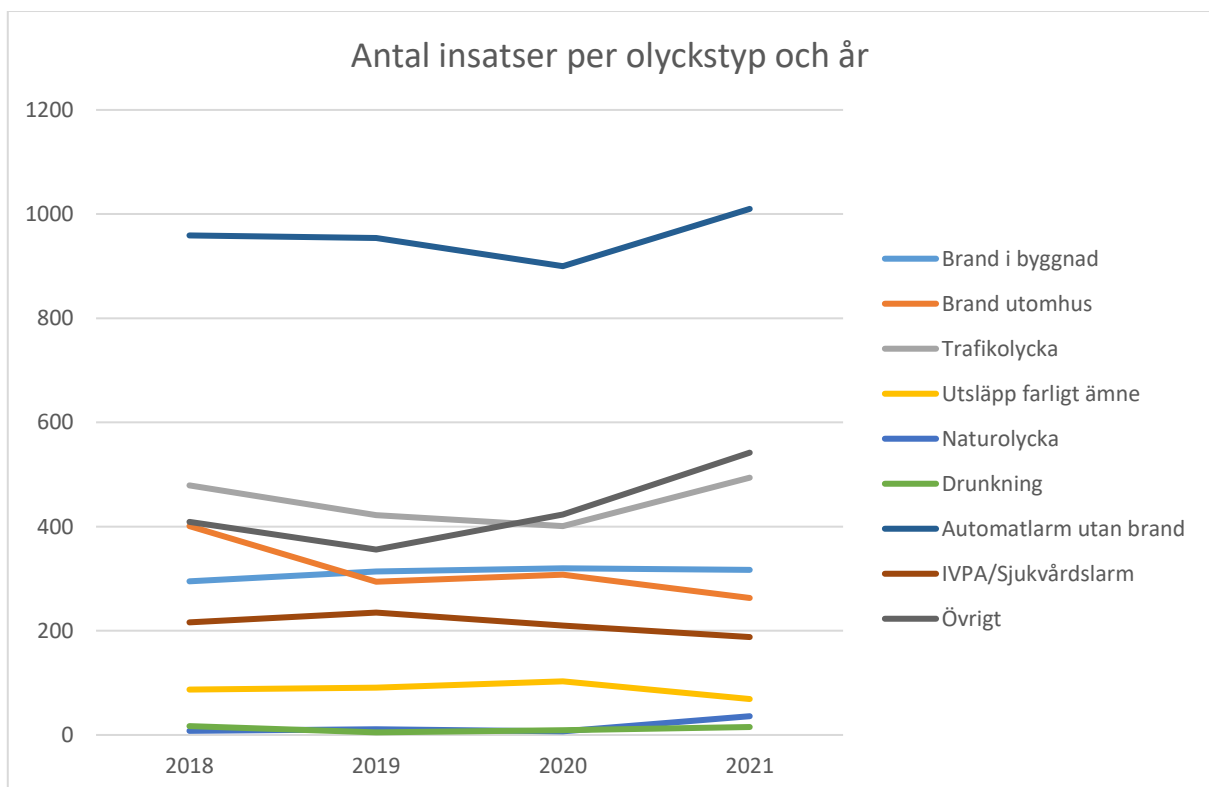

Diagram 4.5 Antalet insatser per olyckstyp och år för Nerikes Brandkår. Källa: MSB, IDA, Räddningstjänstens insatser, statistik 2018-2021.

4.1.1 Riskobjekt i området

Inom Nerikes Brandkårs område finns ett antal riskobjekt. Med riskobjekt avses här så kallade Sevesoanläggningar eller farliga verksamheter. Sevesoanläggningar är anläggningar där stora mängder farliga kemikalier hanteras och omfattas av krav enligt lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Farlig verksamhet enligt lag om skydd mot olyckor är en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön där anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten på anläggningen är skyldig att i skälig omfattning hålla eller bekosta beredskap med personal och egendom och i övrigt vidta åtgärder för att begränsa sådana skador enligt lag om skydd mot olyckor 2 kap. 4 §. Denna beredskap ska komplettera kommunens beredskap för räddningsinsats. För verksamheter som omfattas av den högre kravnivån ska kommunen ta fram en kommunal plan för räddningsinsatser, se avsnitt 4.1.2.

Av tabell 4.1 framgår vilka Seveso-anläggningar och farliga verksamheter enligt lag om skydd mot olyckor 2 kap 4 § som finns inom Nerikes Brandkårs område. Vid dessa verksamheter finns en risk för att farliga utsläpp eller komplicerade bränder kan uppkomma. Sannolikheten för att en olycka ska hända samt konsekvenserna av en olycka på dessa anläggningar minskas något på grund av omfattande tillsynsverksamhet från olika myndigheter samt höga krav på verksamheternas interna skyddsarbete.

Verksamhet		2 kap 4 §, LSO	Seveso nivå	Kommun
1	Ahlstrom-Munksjö Aspa Bruk AB	Ja	Lägre	Askersund
2	Zinkgruvan Mining AB	Ja	Högre	Askersund
3	Zinkgruvan Mining AB, Enemossen	Ja	Nej	Askersund
4	Zinkgruvan Mining AB, Klarningsmagasinet	Ja	Nej	Askersund
5	Zinkgruvan Mining AB, Åmme Energi HB Åmmeberg dammanläggning	Ja	Nej	Askersund
6	Tälle bergtäkt	Ja	Lägre	Hallsberg
7	Dalaberget bergtäkt	Ja	Lägre	Hallsberg
8	Rangerbangård	Ja	Nej	Hallsberg
9	Sandstubbetorp bergtäkt	Ja	Lägre	Hallsberg
10	Algol Chemicals AB	Ja	Högre	Kumla
11	Nouryon Functional Chemicals AB	Ja	Högre	Kumla
12	Fortum Waste Solutions AB	Ja	Högre	Kumla
13	Lekhyttan bergtäkt	Ja	Lägre	Lekeberg
14	Teknos AB	Ja	Nej	Lindesberg
15	Brenntag Nordic AB	Ja	Högre	Lindesberg
16	Hansson PyroTech AB	Ja	Lägre	Lindesberg
17	BillerudKorsnäs Skog & Industri AB, Frövi	Ja	Lägre	Lindesberg
18	Torphyttan bergtäkt	Ja	Lägre	Lindesberg
19	SAAB Bofors Test Center AB	Ja	Lägre	Lindesberg
20	BillerudKorsnäs Rockhammar AB, Fabrikfallets dammanläggning	Ja	Nej	Lindesberg
21	Meritor HVS AB	Ja	Nej	Lindesberg
22	Ahlstrom-Munksjö Ställdalen AB	Ja	Lägre	Ljusnarsberg
23	Mälarenergi och vattenkraft, Bångbro dammanläggning	Ja	Nej	Ljusnarsberg
24	Orica Sweden AB	Ja	Högre	Nora
25	SSE Sverige AB	Ja	Högre	Nora
26	Hagbydammen	Ja	Nej	Nora

27	Suzuki Garphyttan AB	Ja	Lägre	Örebro
28	E.ON Värme Sverige AB, Åbyverket	Ja	Lägre	Örebro
29	Dylta bergtäkt	Ja	Lägre	Örebro
30	Eker bergtäkt	Ja	Lägre	Örebro
31	Ulvgryt bergtäkt	Ja	Lägre	Örebro
32	Atle bergtäkt	Ja	Lägre	Örebro
33	Örebro flygplats	Ja	Nej	Örebro
34	Helikopterflygplats vid USÖ	Ja	Nej	Örebro

Tabell 4.1 Anläggningar klassade som farlig verksamhet och Seveso.

4.1.2 Plan för räddningsinsats

Kommunens plan för räddningsinsats gäller de verksamheter inom Nerikes Brandkårs geografiska område som omfattas av högre kravnivån enligt Sevesolagstiftningen och riskanläggningar enligt förordningen (2013:319) om utvinningsavfall. Planen är upprättad av Nerikes Brandkår i samråd med aktuella verksamheter och ska revideras och övas minst vart tredje år.

Planen innehåller en sammanfattande beskrivning av de resurser som finns hos Nerikes Brandkår, samverkande myndigheter och företag för att hantera allvarliga kemikalieolyckor. Den beskriver kortfattat den verksamhet som bedrivs hos respektive företag, vad som bedöms vara de största riskerna och hur arbetet med att hantera dessa risker genomförs.

4.2 Brand i byggnad

Varje år sker drygt 11 000 bränder i byggnader i Sverige. Statistik visar att cirka 65 % av bränderna sker i bostadsmiljö, 15 % i allmänna byggnader och resterande 20 % i industrier och övriga byggnader. Antalet bränder i byggnader inom Nerikes Brandkårs område ligger de senaste åren i genomsnitt lite över 300 per år.

Antal utvecklade bränder i byggnader per 1 000 invånare inom Nerikes Brandkårs geografiska område är 0,53 enligt Öppna jämförelser - Trygghet och säkerhet 2019 (utgiven av SKR och MSB) medianvärdet för landet är 0,54.

Den vanligaste brandorsaken vid bränder i småhus är eldstadsrelaterade och i flerfamiljshus är glömd spis den vanligaste. Glömd spis orsakar nästan hälften av alla bränder i flerfamiljshus, i småhus hör det till ovanligheterna att detta är orsaken. Andra orsaker till brand i bostad är fel på teknisk utrustning, anlagd brand, rökning och levande ljus.

Generellt sker dödsbränderna oftast kvälls-, nattetid eller tidig morgon då de drabbade förmodas ha sovit då branden utbrutit. Den vanligaste kända brandorsaken vid dödsbränder är rökning. Det är ovanligt att någon omkommer fastän att det har funnits en fungerande brandvarnare.

Anlagda bränder är ett stort samhällsproblem. Totalt anläggs över 10 000 bränder årligen i Sverige och barn och ungdomar under 18 år står för 60 % av alla anlagda bränder. De flesta anläggs i bostadshus och skolor och den totala kostnaden för anlagda bränder uppgår till cirka 1 miljard kronor per år.

4.3 Brand utomhus

4.3.1 Brand i skog eller mark

Varje år inträffar cirka 5000 bränder i skog och mark i Sverige. Storleken och omfattningen på dessa varierar från små till väldigt stora. År 2014 fick Västmanland uppleva den största skogsbranden i modern tid, då totalt ca 13 100 hektar (131 km²) skadades i branden. Sommaren 2018 inträffade många skogsbränder

med stor omfattning och många lokala räddningstjänster i Sverige fick stöd från både nationellt och internationellt håll. Till följd av de rådande klimatförändringarna kan det bli allt vanligare med bränder i skog och mark. Inom Nerikes Brandkårs område finns stora skogsområden i norr och söder.

I samband med större skogsbränder kan elförsörjning, data, telefoni, väg och tågtrafik påverkas. I yttersta fall kan även tätorter behöva utrymmas.

4.3.2 Brand i fordon

Nerikes Brandkår hanterar drygt 130 bränder i fordon varje år. Mest förekommande är att det är en personbil som brinner till följd av tekniskt fel eller anlagd brand. Utvecklingen av fordon med alternativa drivmedel ställer nya krav på kunskap och utrustning för att kunna hantera bränder där dessa fordon är inblandade.

4.4 Trafikolycka

Som tidigare nämnts finns det stora och vältrafikerade vägar, järnväg, flygplats och större sjöar inom Nerikes Brandkårs insatsområde och risken för att en allvarlig olycka ska ske är betydande. Statistik visar att trafikolyckor sker flera gånger i veckan. Som tur är orsakar de flesta olyckorna inte så stora skador på människor, egendom och miljö men under 2021 ökade antalet trafikolyckor och med ökad inflyttning till fler av våra medlemskommuner ökar resandet.

Medlemskommunerna tillsammans med Trafikverket jobbar aktivt med att förbygga och lindra skadorna i samband med olyckor. Det är viktigt att Nerikes Brandkår bidrar till arbetet med de olycksundersökningar som görs och de erfarenheter som kommer fram i samband med inträffade händelser.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Det geografiskt gynnsamma läget och den goda tillgången på infrastruktur; två europavägar, Hallsbergs rangerbangård samt Örebro Airport, bidrar till att många stora företag väljer att etablera verksamhet eller centrallager i våra medlemskommuner. Järnvägen och europavägarna E18 och E20 samt riksvägarna 49, 50 och 51 medför att det passerar stora mängder farligt gods genom vårt län. På flera platser passerar dessa vägar vattenskyddsområden där en olycka kan få mycket stor påverkan på samhället. Även sjötrafik kan utgöra risk för utsläpp av farligt ämne och påverkan på miljön.

Olycka med farliga ämnen omfattar händelser som innebär spridning eller överhängande risk för spridning av ämne vars kemiska, biologiska, radiologiska eller nukleära egenskaper innebär fara för liv, egendom eller miljö. Utsläpp av sådant ämne kan föräntledas av olyckshändelse, sabotage eller terrorhandling. Många händelser som berör utsläpp av farligt ämne handlar om läckage av drivmedel och hydraulolja från fordon.

4.6 Naturolycka

Naturolyckor och extrema väderhändelser handlar om till exempel; värmebölja, storm, snöoväder, översvämning till följd av höga flöden, skyfall, ras och skred.

4.6.1 Översvämningar

I Sverige sker översvämningar främst vid ovanligt stor vattentillförsel till sjöar och vattendrag i samband med långvariga och kraftiga regn eller snösmältning. Vid vattenmättad mark fyller regnvatten eller smältvatten på sjöar och vattendrag. Oftast är det i grunden en fråga om mer eller mindre långvarig nederbörd som orsakar översvämning.

Problemen blir i allmänhet som störst i anslutning till låglänta delar i stadsmiljö där vattnet letar sig in i byggnader. Även infrastrukturen i låglänta delar påverkas. Örebro län är rikt på sjöar och vattendrag. Vattnen från Örebro län rinner till alla de fyra stora sjöarna Vänern, Vättern, Hjälmaren och Mälaren. Låglänta slättområden och andra problematiska områden i Örebro län har flera gånger drabbats hårt av översvämningar. MSB har identifierat 25 områden med betydande översvämningrisker i Sverige. En av dessa återfinns inom Nerikes Brandkårs område, tätorten Örebro.

4.6.2 Stormar

Stormar förekommer främst under hösten och vintern. Oftast drabbas södra och ibland mellersta Sverige av stormarna som bildas ute på Atlanten. Det är inte så ofta som stormar blir extremt kraftiga i Sverige, men det har hänt och kommer med största sannolikhet att ske igen.

I samband med stormar påverkas samhällets infrastruktur. Vanliga störningar som uppstår är; problem med elförsörjning, tele, data, vägar, tågtrafik etc.

4.6.3 Skyfall

40 mm nederbörd eller mer under ett och samma dygn definierar ett skyfall. Om det leder till allvarliga problem beror på den tidigare och kommande väderlek samt vilka och hur stora områden som berörs. I vår region innebär skyfall oftast nederbörd i form av regn, men även snö kan vara aktuellt. När och var ett skyfall uppstår är mycket svårt att veta i förväg och även hur stort område som kommer att beröras då skyfall ofta är väldigt lokala.

I samband med skyfall inom tätbebyggt område kan de kommunala ledningsnäten och avloppsreningsverken påverkas.

4.7 Drunkning

Varje år omkommer cirka 100 personer i Sverige på grund av drunkningsolyckor. Antalet drunkningar har minskat över tid men representerar fortfarande ett riskproblem i samhället. Drunkningsstatistik visar på ett samband mellan att dricka alkohol och drunkningstillbud. Andra bidragande orsaker till drunkningsolyckor är sjukdom, att äldre överskattar sin förmåga, att man inte använder flytväst och att man blir hemmablind för faror.

Medlemskommunerna arbetar för en trygg och säker miljö för invånarna. Nerikes Brandkår kan bidra till arbetet med bland annat de olycksundersökningar som görs och de erfarenheter som kommer fram i samband med inträffade händelser.

5. Värdering

Nerikes Brandkår verkar i en expansivt område och några medlemskommuner kommer att växa framöver och fler invånare kan innebära att antalet räddningsinsatser kommer att öka.

Riskbilden varierar hos de nio medlemskommunerna, som har olika demografiska, geografiska, infrastrukturella och socioekonomiska förutsättningar. Ny teknik och samhällsutveckling leder till förändringar i riskbilden, exempelvis mer komplexa byggnader och nya risker som drivmedel, batterier och kemikalier. För att kunna hantera nya eller förändrade risker behöver Nerikes Brandkår aktivt följa samhällsutvecklingen och utvecklingen av ny teknologi, ny utrustning och nya insatsmetoder.

I framtiden kan olyckorna bli större och mer komplexa till följd av klimatförändringar och ett mer sårbart samhälle. Enskilda olyckor kan få omfattande konsekvenser för samhället. Exempelvis bedöms värmeböljor bli vanligare och längre i takt med att klimatet förändras, vilket ökar risken för inträffade skogsbränder och omfattningen av dessa. Torka och låga grundvattennivåer kan innebära att tillgången till brandvatten kan bli sämre. Det gör att räddningstjänsten behöver arbeta aktivt med brandvattenfrågan för att på lång sikt säkerställa en god tillgång till vatten att använda vid brandsläckning. Fokus behöver även läggas på naturolyckor som översvämningar, skyfall, ras och skred.

Andelen äldre i befolkningen kommer att öka under de kommande åren och fler äldre personer kommer bo kvar i eget boende. Det ökar behovet av individanpassat brandskydd och därför finns det ett behov av olika åtgärder för att säkerställa ett skäligt brandskydd i såväl äldreboenden som bostäder för denna grupp. Vidare kommer nya byggnadsmaterial och förtätningar förändra riskbilden. Skyddet mot byggnads- och dödsbränder behöver därför ges ett ökat i fokus i framtiden.

Antalet bränder i byggnader antas uppgå till liknande nivåer som tidigare och de flesta kommer att ske i bostäder. De flesta bränder i byggnader begränsas till mindre händelser. En anledning till det är att Nerikes Brandkår har 28 brandstationer som är strategiskt placerade där huvuddelen av alla kommuninvånare bor.

Den vanligaste typen av olycka som föranleder räddningsinsats är trafikolyckor som också är den olyckstyp som föranleder flesta personskador. Antalet trafikolyckor har ökat under 2021 från att ha minskat från 2018. Konsekvenserna av trafikolyckor minskar dock varje år, vilket främst beror på allt säkrare vägar och fordon. Knappt 50 % av olyckorna sker på vägar med hastighetsbegränsningarna 50 och 70 km/h.

Antagonistiska händelser kan få stor påverkan på samhället och kan innebära risker för räddningstjänsten. Det går inte att utesluta att en händelse av denna karaktär skulle kunna inträffa inom Nerikes Brandkårs område. Nerikes Brandkår kommer därför fortsätta att följa utvecklingen inom området och vid behov utbilda och öva egen personal i samverkan med andra aktörer.

Riskbilden inom Nerikes Brandkårs geografiska område för höjd beredskap utgår från länsstyrelsens beskrivning av aktuell hotbild. Inom medlemskommunernas geografiska område finns det samhällsviktiga verksamheter, som vid ett bortfall, kan påverka befolkningens överlevnad men som också på sikt kan påverka landets försvarsförmåga. Det är av vikt att räddningstjänst arbetar för att säkerställa en god beredskap både gällande kriser som under höjd beredskap.

Skyddet inom medlemskommunerna för de risker som orsakar flest olyckor har värderats och bedöms i stort sett uppfylla målet om ett tillfredsställande och likvärdigt skydd. Verksamheten med att minska risker för bränder i skolor behöver ständigt fortgå med anledning av de stora konsekvenser sådana olyckor kan leda till. Antal utvecklade bränder i byggnader per 1 000 invånare har Nerikes Brandkår ett något lägre utfall än medianen för landet. Här behöver ändå medlemskommunerna och Nerikes Brandkår fortsätta med förebyggande åtgärder, men även vidta ytterligare åtgärder för att minska antalet olyckor och konsekvenser av dessa.

6. Mål

”Färre människor ska dö, färre människor ska skadas och mindre ska förstöras”

6.1 Nationella mål

- Den verksamhet som ska bedrivas enligt denna lag syftar till att det i hela landet upprätthålls ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor för människors liv och hälsa och för egendom och miljö.
- För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Kommunerna ska ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för olycksförebyggande verksamhet.
- Räddningstjänst ska planeras och organiseras så att insatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

6.2 Vision och verksamhetsidé

Utifrån den riskbild som föreligger inom Nerikes Brandkårs operationsområde samt utifrån övriga lokala förutsättningar ska mål formuleras så att de nationella målen uppfylls. Samhället eftersträvar ett ökat skydd mot olyckor. Det känns därför naturligt att vår vision är:

Ett olycksfritt samhälle

Arbetet kan inte utföras isolerat av olika aktörer utan måste ske i största möjliga samverkan för att bästa möjliga resultat ska uppnås. Vår verksamhetsidé är därför:

Tillsammans skapar vi trygghet

Verksamhetsidén är inte unik för enbart vårt förbund utan är en följd av lagstiftning på området. Vi betonar dock samverkan som ett viktigt medel för att nå framgång och avser då samverkan med såväl våra medlemskommuner som andra organisationer till exempel polis, hälso- och sjukvård, andra förbund, företag och enskilda.

6.3 Inriktningsmål

Våra inriktningsmål speglar direktionens politiska prioriteringar och visar vägen för verksamheten under. Till våra inriktningsmål kopplas mätbara prestationsmål som återfinns i budget och verksamhetsplan och som beslutas av direktionen varje år. Syftet med målen är att underlätta prioritering, uppföljning och utvärdering av all verksamhet vid Nerikes Brandkår.

- Verksamheten bedrivs effektivt, miljömedvetet och i största möjliga samverkan utifrån medborgarnas behov.
- Människor som bor eller vistas i våra medlemskommuner känner sig trygga och har ett likvärdigt skydd mot olyckor.
- Medborgarna har förmågan att själva förebygga och minska effekterna av oönskade händelser.
- I mötet med Nerikes Brandkår känner människor att de får det stöd och den hjälp situationen kräver.
- Medarbetare inom Nerikes Brandkår har erforderlig kompetens samt känner trygghet, yrkesstolthet och trivsel i sitt arbete.

6.4 Prestationsmål

Nerikes Brandkår presenterar årligen nya prestationsmål i budgeten. De ska ligga som en röd tråd från de nationella målen och genom vår vision, verksamhetsidé och inriktningsmål. Prestationsmålen utarbetas tillsammans med medlemskommunerna och kommuniceras i samband med budgetarbetet. Målen sätts ofta utifrån tidigare statistik, förändringar i riskbild och ändrade lokala förhållanden. Målen fastställs i den politiska direktionen och följs upp via kvartalsrapporter av både revision och direktion.

7. Förebyggande – förmåga och verksamhet

Detta kapitel beskriver den olycksförebyggande verksamheten vid Nerikes Brandkår. All personal deltar på något sätt i det olycksförebyggande arbetet, oftast i kombination med operativ verksamhet.

7.1 Tillsyn

Vilka verksamheter och anläggningar som ska omfattas av tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor och/eller lag om brandfarliga och explosiva varor framgår av Nerikes Brandkårs tillsynsplan. Som vägledning och riktlinje för att identifiera dessa används uppsatta kriterier för tillsyn. Vissa kriterier finns angivna av MSB i föreskrifter och andra är internt framtagna kriterier för de lokala förhållandena. Identifiering av enskilda objekt som ska omfattas av tillsyn är ett ständigt pågående arbete som bedrivs genom omvärldsbevakning för att fånga upp förändringar och nya verksamheter som ska omfattas av tillsyn.

När de typer av verksamheter och anläggningar som ska omfattas av tillsyn har identifierats genomförs en bedömning av hur långt tillsynsintervallet generellt ska vara för den typen av verksamhet. Utifrån skillnader i riskbild, till exempel personantal samt hjälpbehov vid utrymning, kan tillsynsintervallet därefter justeras för den enskilda verksamheten. Detta genomförs kontinuerligt i samband med tillsynen på objektet och är alltså inte något som görs enskilt för alla objekt.

Vid tillsynsplaneringen tas även höjd för att kunna genomföra ett visst antal händelsebaserade tillsyner som genomförs efter att förbundet fått kännedom om speciellt stora brister på något objekt. Efter en räddningsinsats bedöms om det finns behov att genomföra tillsyn vid de byggnader som omfattas av insatsen. Dessa objekt behöver inte normalt vara föremål för tillsyn utifrån grundkriterierna, utan kan bli det på grund av de lokala förhållandena för specifikt det objektet.

Tillsynen utförs utifrån en sjustegsmodell där steg 1-5 är grundläggande steg och 6-7 är bedömningssteg.

1. Byggnad eller anläggning
Om det inte är en byggnad eller anläggning kan man som regel inte ställa krav utifrån Lag om skydd mot olyckor 2 kap. 2 §.
2. Kartläggning av objektet
I detta steg skapar man en bild av storleken på byggnaden och hur den är utformad. Det är också viktigt att kartlägga när byggnaden uppfördes samt om det skett några om- eller tillbyggnationer.
3. Vad ska skyddas?
Vanligtvis är det liv och hälsa prioriterat. Även egendom och miljö kan behövas skyddas i samband med brand.
4. Riskbild och scenarier
När man vet vad som ska skyddas så utreder man vilka risker och hot som finns utifrån byggnadens utformning och vad som ska skyddas.
5. Byggnadens brandskydd
Här utreds byggnadens brandskyddsnivå mer ingående och hur det organisatoriska brandskyddsarbetet är uppbyggt och fungerar.
6. Skyddas det som ska skyddas?
Här bedömer tillsynsför rättaren om det finns ett skäligt brandskydd med utgångspunkt från de uppgifter som framkommit i steg 2-5. Det görs en helhetsbedömning av den totala brandskyddsnivån, organisatoriskt och byggnadstekniskt. Skyddas det som ska skyddas utifrån risker och tänkta scenarion.
7. Krav på åtgärder
Om det i steg 6 konstateras att brandskyddsnivån inte uppfyller skälig nivå så ställs krav på åtgärder i ett föreläggande efter det att man kommunicerat en tjänsteanteckning med berörda parter.

Vid ett tillsynsbesök kontrolleras företagets systematiska brandskyddsarbete, det byggnadstekniska utförandet avseende brand och att brandskyddsnivån inom objektet håller en skälig nivå.

För att få utföra tillsyn måste tillsynsför rättaren ha adekvat kompetens och delegation. En rundvandring utförs på objektet och den dokumentation företaget har tagit fram för det systematiska brandskyddsarbetet kontrolleras.

Dokumentationen ska redovisa ansvarsfördelning och rutiner för t.ex. egenkontroll, utbildning, övning etc. samt hur byggnadens brandskydd är uppbyggt.

Nerikes Brandkår håller ett register över tillsynsobjekten som ligger till grund för tillsynsplaneringen. I vissa fall kan det bli aktuellt att samverka med andra myndigheter vid tillsyn, såsom polisen, kommunernas förvaltningar, Länsstyrelsen m.fl.

7.2 Stöd till den enskilde

7.2.1 Information

Nerikes Brandkårs information syftar till att ge service och sprida kunskap för att förebygga olyckor och därmed bidra till ett tryggare samhälle och ett fortsatt högt förtroende för räddningstjänsten. Målet är att våra medborgare ska känna sig trygga och viktiga målgrupper är privatpersoner, företag, myndigheter, organisationer, föreningar och media.

Webbplatsen nerikesbrandkar.se är den viktigaste informationskanalen. Där ska all information finnas och vi ska kunna hänvisa till webbplatsen i olika sammanhang (t.ex. i trycksaker och annonser). På webbplatsen ska så många användare som möjligt kunna söka och läsa information på ett enkelt och effektivt sätt oberoende av egenskaper och förmågor. Nerikes Brandkår använder sig även av sociala medier för att nå ut med information.

Vi annonserar vid behov i lokal media och bearbetar även media med hjälp av pressmeddelanden och andra kontakter. Via kampanjer lyfter vi särskilda fokusområden, och vi deltar i och genomför även olika evenemang, t.ex. mässor eller öppet hus. Vi ställer oss positiva till studiebesök. Vi tar fram material som kan användas riktat i olika sammanhang, t.ex. information till boenden i hyresfastigheter, i skolor, på anslagstavlor, i utskick till hushåll etc. Vi samarbetar med våra medlemskommuner för att sprida information i deras etablerade informationskanaler, såsom webb, medborgartidningar, informationsblad etc.

7.2.2 Utbildning

Nerikes Brandkår erbjuder olika typer av utbildning för allmänhet, offentlig verksamhet, företag och övriga intressenter. En del av dessa sker genom samarbete med Brandskyddsföreningen Sverige. Genom att erbjuda utbildningar kan Nerikes Brandkår verka för att kunskap sprids i samhället och skapa ett positivt tänkande kring att förebygga bränder och andra olyckor.

Nerikes Brandkår erbjuder främst följande utbildningar:

- Ansvarig för brandskyddet - riktar sig till brandskyddsansvariga på arbetsplatser.
- Systematiskt brandskyddsarbete - beskriver en av metoderna att arbeta aktivt med brandskyddet på arbetsplatsen.
- Föreståndare brandfarlig vara - för dem som har ansvar för hanteringen av brandfarliga gaser och vätskor på arbetsplatsen.
- Heta arbeten - vänder sig till dem som har företagsförsäkring och arbeten som ger upphov till het yta eller gnistbildning.

- Anläggningskötarutbildning för brandlarmsanläggningar
- Företagsanpassade utbildningar
- Grundläggande brandkunskap
- Hjärt- och lungräddning
- Krisstöd
- Egensotning

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Nerikes Brandkår ansvarar för att sotningsverksamheten inom kommunerna utförs enligt bestämmelserna i lag om skydd mot olyckor. Inom förbundet är det cirka 58 000 anläggningar som omfattas av sotning och brandskyddskontroll. Ett arbete som utförs med hjälp av privata entreprenörer (Örebro Sotarn AB, Ludvika-sotarn AB, Lindesbergs Sotningsdistrikt AB och Sydnärkesotaren AB).

Entreprenörerna håller register över de objekt som omfattas av krav på sotning och brandskyddskontroll och Nerikes Brandkår genomför årlig tillsyn av entreprenörernas verksamhet.

7.3.1 Egensotning

I LSO framgår det att kommunen är ansvarig för såväl sotning som brandskyddskontroll. Emellertid ges även utrymme för kommunen att låta en fastighetsägare själv, eller via någon annan, utföra sotning i den egna fastigheten. En förutsättning för detta är dock att sotningen kan ske på ett, från brandskyddssynpunkt, betryggande sätt. Ett medgivande ska ha föregåtts av ett aktivt val från den enskilde, vilket innebär att denne måste ansöka hos Nerikes Brandkår om att sotningen får utföras av någon annan än den som förbundet utsett. Observera att detta endast omfattar sotningsmomentet (rengöringen) medan brandskyddskontrollen ska utföras av de utsedda entreprenörerna.

När Nerikes Brandkår behandlar en ansökan beträffande egensotning bedöms det om sotningen kan utföras på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Vid prövningen beaktar Nerikes Brandkår anläggningens komplexitet, riskbilden, den enskildes kunskap och förutsättningar för uppgiften. Medgivande om egensotning gäller tills vidare.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

7.4.1 Eldningsförbud

Länsstyrelser och kommuner har möjligheten att utfärda eldningsförbud i skog och mark för att undvika onödiga bränder. Då Räddningsregion Bergslagen omfattar både enskilda kommunala räddningstjänster och räddningstjänstförbund i fem olika länsstyrelseområden krävs en samordning. Räddningsregion Bergslagen kommunicerar behov av eldningsförbud med berörd kommun och länsstyrelse och begär att länsstyrelsen samordnar och fattar beslut.

7.4.2 Plan- och byggprocessen

Nerikes Brandkår granskar plan- och byggärenden på remiss från stadsbyggnadskontoren. Vid planärenden granskas planhandlingen avseende brandskydd och säkerhet i området samt räddningstjänstens insatsmöjligheter. Bedömningen görs med hjälp av register, arkivmaterial och erfarenheter.

Vid ny- eller ombyggnation av byggnader krävs en brandskyddsdokumentation enligt Boverkets regler. I brandskyddsdokumentationen beskrivs bland annat utrymningsstrategi, hur man förhindrar brandspridning inom byggnaden och hur ventilationen är uppbyggd.

Vid kommunernas planarbeten (översiktsplan, planprogram, detaljplan etc.) skickas förslag på remiss till Nerikes Brandkår för yttrande då det finns många faktorer att ta hänsyn till, bland annat skydd mot olyckor. Det har till exempel stor betydelse att redan i samhällsplaneringsskede ta hänsyn till hur riskbilden

kommer att förändras genom ett nytt planförslag. Att i efterhand försöka ändra ett områdes karaktär är både kostsamt och svårt.

7.4.3 Olycksförebyggande samarbetet med medlemskommunerna

Samarbetet mellan Nerikes Brandkår och medlemskommunerna ska driva det olycksförebyggande arbetet framåt och upptäcka frågor som annars aldrig skulle ha aktualiserats. Ett bra samarbete präglas av god kommunikation och detta skapas bäst genom kontinuerliga sammankomster i arbetsgrupper. De tvärsektoriella klyftor som lätt kan uppstå mellan förvaltningar ska minimeras genom personliga kontakter och gemensamma mål.

Nerikes Brandkår kan på egen hand endast arbeta förebyggande inom ett smalt område när det gäller de olyckor som kan föranleda räddningsinsats. Ansvar för att förebygga andra typer av olyckor vilar på övriga förvaltningar i kommunen. Exempel på olycksförebyggande arbete som inte framgår av handlingsprogrammet är det arbete som sker för att minska antalet trafikolyckor, skadeförebyggande arbete på badplatser m.m. Kommunen måste ansvara för det olycksförebyggande arbetet i stort. Nerikes Brandkår ska vara en av flera länkar som knyter samman kommunens förebyggande arbete med inträffade händelser och erfarenheter.

Nerikes Brandkår vill medverka i kommunernas arbetsgrupper för att föra in idéer och synpunkter inom området skydd mot olyckor. Nerikes Brandkår som organisation besitter en stor kompetens gällande konsekvensminskande åtgärder och annat olycksförebyggande arbete. Denna kompetens ska föras ut i medlemskommunerna för att senare kunna tillämpas i praktiska åtgärdsprogram. Nerikes Brandkår bör även medverka vid medlemskommunernas arbete enligt lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, eftersom räddningstjänsten ofta har en central roll i dessa situationer.

I arbetsgrupper bör ett systematiskt olycksförebyggande arbete bedrivas där diskussionen och åtgärderna bygger på risk- och sårbarhetsanalyser samt statistik över inträffade olyckor. Åtgärdsprogram bör skapas med analyserna som grund, och därefter verkställas i varje berörd förvaltning. Det är viktigt att alla förvaltningar medverkar i framtagandet av analysunderlag etc. för att åtgärdsprogrammet ska bli heltäckande. Efter att åtgärdsplanerna och det praktiska arbetet har utförts bör en utvärdering göras för att se om åtgärderna fick önskad effekt eller om någonting ska revideras och förbättras.

7.4.4 Tillsyn och tillstånd enligt lag om brandfarliga och explosiva varor

Enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor, ska räddningstjänsten utöva tillsyn vid anläggningar som hanterar brandfarliga eller explosiva varor för att säkerställa att lagstiftningen följs. Tillsynen sker enligt ett förutbestämt tidsintervall som beror på typ av anläggning och omfattningen av hanteringen. Denna tillsyn bedrivs och ordnas på samma sätt som tillsynen enligt lagen om skydd mot olyckor.

Enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor krävs tillstånd från kommunen vid hantering av större mängder varor som bedöms brandfarliga eller explosiva. Nerikes Brandkår handlägger dessa ärenden enligt förbundsordningen.

Processen börjar med en ansökan från den som avser att hantera brandfarliga eller explosiva varor i tillståndspliktig mängd. Ansökan granskas av handläggare på Nerikes Brandkår för att sedan tillstyrkas eller avslås. Om ansökan tillstyrks skrivs ett tillstånd ut med eventuella villkor. Efter detta kan den som ansökt bygga sin anläggning enligt gällande regler och anvisningar. När anläggningen är färdigställd ska denna avsynas av handläggaren på Nerikes Brandkår.

8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande

I lag om skydd mot olyckor 1 kap. 3 § anges dessutom att räddningsinsatserna ska påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Nerikes Brandkårs tolkning av dessa bestämmelser ligger tillsammans med egen ambition till grund för den förmåga som anges i detta handlingsprogram. Nerikes Brandkår kan för enskilda brandstationer även ha en högre ambition då det är möjligt, vad gäller bemanning och förmåga.

Nerikes Brandkårs operativa ambitionsnivå bestäms av direktionen och beredskapen ska ställas i relation till de risker som förekommer inom Nerikes Brandkårs område. På följande sidor kommer Nerikes Brandkårs förmåga att genomföra räddningsinsatser att redovisas. Inom förbundets geografiska yta finns 28 fysiska brandstationer. För varje brandstation kommer den förväntade förmågan att redovisas.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Målsättning är att 93 personer ska finnas i beredskap och jour inom Nerikes Brandkår. Utöver Nerikes Brandkårs personal finns även personer i beredskap och jour inom Räddningsregion Bergslagens organisationsområde.

Inom Nerikes Brandkår finns fyra olika typer av styrkor. För styrkornas anspänningstid och insatstid se kapitel 8.1.5. Bemanning på stationer kan variera, men i normalfallet gäller nedanstående. Eventuella avvikelser i bemanning hanteras av Nerikes Brandkår tillsammans med Räddningsregion Bergslagen genom exempelvis tillfälligt förändrade larmplaner för att upprätthålla beredskap.

Nerikes Brandkår har en ambition att räddningstyrkorna Vretstorp och Finnerödja ska utgöra Första styrkor i beredskap i så stor utsträckning som det är möjligt ur bemanningssynpunkt. Övrig tid utgör de Räddningsvärn som inte har beredskap. Det finns även en högre ambition avseende rökdykning. Styrkorna Garphyttan, Vintrosa, Odensbacken, Pålsboda och Hjortkvarn har, utöver förmågorna för en Första styrka, även förmåga att utföra rökdykarinsats vid styrkeuppbyggnad på skadeplats.

Räddningsvärn (ej beredskap)

Ramsberg, Järnboås, Vedeväg, Rockhammar, Glanshammar, Vinön, Odensbacken, Vretstorp, Hasselfors, Finnerödja, Mariedamm, Hammar och Olshammar

Första styrka i beredskap

Ett befäl och två brandmän: Hjortkvarn

Ett befäl och tre brandmän: Garphyttan, Vintrosa, Odensbacken och Pålsboda

Grundstyrka i beredskap

Ett befäl och fyra brandmän: Kopparberg, Guldsmedshyttan, Nora, Frövi, Fellingsbro, Fjugesta, Laxå, Byrsta och Askersund

Ett befäl och fem brandmän: Lindesberg

Grundstyrka i jour

Ett befäl och fyra brandmän: Byrsta och Örebro (Örebro har två grundstyrkor i jour)

Bild 8.1 Brandstationernas placering i förbundets geografi.

8.1.1.1 Specialresurser inom Nerikes Brandkår

Lyftutrustning för tyngre fordon (buss och lastbil) och specialutrustning för annan räddning. Räddningsbil med kran.	Örebro
Losstagningsutrustning för tyngre fordon.	Örebro och Byrsta
Kemdyknings- och saneringsutrustning vid keminsats.	Örebro och Byrsta
Räddningsfrånkoppling järnväg.	Örebro, Byrsta och Lindesberg
Utrustning för rappellering.	Örebro och Byrsta
Terränggående motorcykel, 4- eller 6-hjuling.	Finnerödja, Pålsboda, Garphyttan, Nora, Guldsmedshyttan och Kopparberg
Utrustning för uppsamlingsplats.	Örebro
Räddningstjänst på sjö med större båt eller svävare.	Örebro (båt och svävare) och Askersund (båt)
Utvändig livräddning med höjdfordon 4-8 vån.	Örebro, Byrsta och Lindesberg

Tabell 8.1 Specialresurser inom Nerikes Brandkår.

8.1.1.2 Första Insats Person (FIP)

I tätorterna Laxå, Askersund och Lindesberg har styrkeledaren ett eget fordon (så kallad FIP-bil) för att vid larm ha möjlighet att åka direkt till olycksplatsen. Tid till hjälp kan på detta sätt förkortas väsentligt och en första insats kan påbörjas tidigare.

8.1.1.3 Räddningsstyrkornas utbildning

- Värnpersonal genomgår tre dagars intern introduktionsutbildning
- Räddningstjänstpersonal i beredskap genomgår Grundutbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap eller motsvarande utbildning externt eller internt.
- Heltidspersonal har minst kompetensutbildningen Skydd mot olyckor eller motsvarande.

Utöver grundutbildningar utbildas personalen för särskilda uppgifter såsom utryckningsförare, rökdykarledare, båtförare och tung chaufför. Det schemaläggs dessutom 20 övningstimmar per år för värnpersonal, minst 50 övningstimmar för RIB och 175 övningstimmar för heltidspersonal.

8.1.2 Tillgång till resurser i samarbete med andra räddningstjänster

Nerikes Brandkår är organiserad för att klara flera samtidiga räddningsinsatser samt för att klara omfattande insatser genom samverkan med andra räddningstjänster i och utanför Räddningsregion Bergslagen.

Räddningsregion Bergslagen, är resultatet av en samverkan mellan 17 räddningstjänstorganisationer från Dalsland, Värmland, Dalarna, Örebro och Västmanland. Syftet med Räddningsregion Bergslagen är att fullt ut bedriva en gemensam operativ räddningstjänst så att de samlade resurserna används så effektivt som möjligt oavsett organisationstillhörighet.

För att minska insatstiderna inom Nerikes Brandkårs område och bistå närliggande räddningstjänster har utöver samverkan inom Räddningsregion Bergslagen avtal om samverkan för räddningstjänst tecknats med följande:

- Räddningstjänsten Dala Mitt
- Räddningstjänsten Mälardalen
- Räddningstjänsten Eskilstuna kommun
- Västra Sörmlands Räddningstjänst
- Räddningstjänsten Motala-Vadstena
- Räddningstjänsten Finspång
- Räddningstjänsten Östra Skaraborg

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

SOS Alarm tar emot 112-samtal och utför enligt avtal utalarmering av Nerikes Brandkårs räddningsstyrkor med stöd av upprättade larmplaner för varje brandstation och typolycka. Vid behov finns möjlighet att larma ut egna styrkor via en reservlösning.

Vid bortfall på telefoni i samhället har allmänheten möjlighet att påkalla hjälp genom att trycka på larmknapp som finns vid förbundets samtliga brandstationer. Knappen larmar via Nerikes Brandkårs egna personsökarsystem, vilket gör systemet oberoende av teleledningar och mobiltelefoni.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

Brandvatten är en förutsättning för att möjliggöra en räddningsinsats i händelse av brand. I första hand används vatten från räddningsfordon och befintligt brandpostnät. Det finns även möjlighet att använda vatten från sjöar, öppna vattendrag och krigsbranddammarna.

I förbundsordningen för Nerikes Brandkår regleras det att medlemskommunerna svarar för tillsyn, underhåll och skötsel av brandposterna och krigsbranddammarna, samt att Nerikes Brandkår har aktuella kartor som anger brandposternas läge.

8.1.5 Tid från larm till att räddningsstyrkan är framme

För att medborgarna i våra medlemskommuner ska få hjälp inom godtagbar tid har Nerikes Brandkår räddningsstyrkor placerade på 28 olika brandstationer som ligger strategiskt placerade inom förbundet. Normalt kan boende i tätorter bemannade med styrkor i beredskap eller jour erhålla hjälp inom 10 min vid en olyckshändelse. De flesta boende på landsbygden nås normalt inom cirka 20 min vid en olyckshändelse. Ett fåtal med längre avstånd från tätorter nås av räddningstjänsten inom 25 - 30 minuter. På speciella kartor som finns hos räddningstjänsten redovisas detta för hela kommunalförbundet.

Personal i jour befinner sig normalt på respektive brandstation för att omedelbart kunna rycka ut, inom 1,5 minut. Personal i beredskap finns tillgänglig i samhället men ska vid larm kunna infinna sig för tjänstgöring så att utryckning kan ske inom 5 minuter från respektive brandstation (förutom beredskapsstyrka Byrsta som har 12 min). Responstid är tiden från besvarat larmsamtal hos SOS-Alarm (112) till att räddningstjänsten är på plats på skadeplatsen med någon enhet. I responstiden inkluderas således larmhanteringstid ut- anför den kommunala räddningstjänsten samt anspänningstid och körtid hos den kommunala räddningstjänsten.

Tid till hjälp - från 112-samtal till första resurs är på plats - beror i huvudsak på var olyckan inträffar. I SKR:s Öppna Jämförelser som ges ut varje år framgår mediantiden för att nå alla invånare i alla kommuner. För att exempelvis förbättra insatstiden i Örebro tätort pågår arbete för att bygga ytterligare en brandstation i de östra delarna av Örebro tätort.

Vid längre pågående insats - i de större tätorterna - ska Nerikes Brandkår ha förmåga att minimera tiden till hjälp för ytterligare ett larm inom samma område genom att besätta berörd brandstation eller fiktiv station med annan räddningsstyrka. Med dessa förutsättningar och med avtal med närliggande räddningstjänster kan hjälpbehövande erhålla hjälp inom godtagbar tid inom hela insatsområdet.

Vid speciella övningar, såsom rök- och kemdykning, båtövning eller andra beslutade uppdrag får tid till hjälp förlängas för del av styrkan genom beslut av Brandchef.

8.1.5.1 Utrymning via räddningstjänstens stegutrustning

Utrymning via räddningstjänstens stegutrustning är endast ett alternativ om vissa förutsättningar är uppfyllda. För att utrymning ska kunna ske på ett betryggande sätt krävs bland annat att räddningstjänsten har tillräcklig kapacitet, rätt utrustning och kan vara på plats tillräckligt snabbt. Tillräckligt snabb insatstid är normalt inom 10 minuter, men för bostäder i högst tre våningar kan 20 minuter accepteras.

Nerikes Brandkår har höjdfordon som bland annat är avsedda för utrymning på stationerna Örebro, Byrsta och Lindesberg. Det innebär att i tätorterna Örebro, Kumla, Hallsberg och Lindesberg kan Nerikes Brandkår utgöra alternativ utrymningsväg via höjdfordon. Detta under förutsättning att insatstiden är inom 10 minuter, räddningsvägar och uppställningsplatser finns samt att fönsteröppningens underkant inte överstiger 23,0 meter. Bärbar stege kan utgöra alternativ utrymningsväg inom Nerikes Brandkårs område under förutsättning att insatstiden för en styrka i beredskap eller jour är inom 20 minuter samt att öppningens underkant inte överstiger 11,0 meter.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Förbundet har inte avtal med annan, som inte är kommunalt anställd, att genomföra vissa inledande begränsade åtgärder vid en räddningsinsats.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Tillsammans med andra skapar vi trygghet och en av de viktigaste förutsättningarna för en lyckad räddningsinsats är att de samverkande blåljusmyndigheterna räddningstjänst, polis och hälso- och sjukvård är samövade och har kunskap om varandras organisationer. Ytterligare en förutsättning för samverkan vid olyckor är det gemensamma kommunikationssystemet RAKEL.

Vid vissa typer av olyckor samverkar vi med andra statliga resurser, såsom sjö- och flygräddningen/JRCC, kustbevakning, tull, polis och militär. Vid dessa händelser är det viktigt att roller och mandat för respektive aktör är tydliggjorda samt kända inom och mellan ingående organisationer för att underlätta samverkan.

När människor drabbas av olyckor är också medlemskommunerna en viktig del i räddningsinsatsen. Kommunernas lednings- och informationsresurser är betydelsefulla och efter en olycka spelar förvaltningarna ofta en stor roll när det gäller att erbjuda de drabbade stöd och hjälp för att lösa praktiska problem som uppstår i samband med olyckor.

Även privata företag utgör en viktig resurs när olyckor inträffar genom att de kan bidra med expertkunskap, materiel och resurser om de själva eller andra drabbas.

För att få ännu bättre förutsättningar för att fullgöra vårt uppdrag deltar Nerikes Brandkår tillsammans med övriga räddningstjänster inom Räddningsregion Bergslagen, Polisregion Bergslagen, SOS Alarm, med flera i projektet Seglet, Samverkanscentral Bergslagen. Samverkanscentralen beräknas vara i drift under våren 2024 och kommer att medföra att vi får en bättre samhällsförmåga vid vardagliga händelser och under svårare påfrestningar.

Nerikes Brandkår deltar i ett samrådsforum, Regionalt råd för totalförsvaret, som leds av Länsstyrelsen före, under och efter en samhällsstörning. Representanter är bland annat från kommuner, räddningstjänster, Region Örebro län, Polisområde Örebro län, SOS Alarm, Civilförsvarsförbundet och Militärregion väst. Nerikes Brandkår är även en av aktörerna i T-sam som hanterar frågor som rör krissamverkan i Örebro län.

Avtal har tecknats mellan Region Örebro län och Nerikes Brandkår om IVPA och hjärtstartsverksamhet på samtliga stationer i förbundet. I Fellingsbro har räddningsstyrkan ett utökat uppdrag som innebär att även åka på alla prio 1-larm som ambulansen kallas till. Det finns även en överenskommelse mellan Region Örebro län och Nerikes Brandkår om hjälp vid transport av skadade i terräng samt ett avtal om utrustning vid katastrofer.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett nationellt system för samhället att varna och informera människor vid allvarliga olyckor. Systemet kan användas av bland annat räddningstjänsten vid exempelvis gasutsläpp, en stor brand eller andra situationer med behov av att varna allmänheten. Informationen till allmänheten om hur varning sker vid olyckor görs genom annonser, på webbplatser och i samband med utbildning för allmänheten.

Ett VMA går alltid ut i radio och TV och kan vid behov kompletteras med VMA via SMS samt genom att använda utomhusvarningen bestående av ljudsändare, så kallade tyfoner, som kan ge signalen VMA. Tyfoner finns i olika omfattning i orterna Hallsberg, Laxå, Kumla med Kvarntorp, Nora med Gyttopp, Frövi, Lindesberg, Kopparberg och Örebro. Utomhusvarningen prövas fyra gånger per år.

8.2 Per olyckstyp

Utifrån de olyckstyper som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap pekar ut i sin föreskrift redovisas per olyckstyp den effekt som ska uppnås, vilka nyckeluppgifter som ska lösas och vilka nyckelresurser som erfordras. I tabell 8.8 redovisas förmågan för respektive räddningstyrka.

8.2.1 Brand i byggnad

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv och hälsa	Riskbedömning	Släckbil
Förhindra brandspridning	Säkra olycksplats	Bärbara stegar
Släckning av brand	Akut omhändertagande	Höjdfordon
Förhindra egendomsskador	Utrymning (stegar/höjdfordon)	Tankfordon
Förhindra skador på miljön	Invändig livräddning (rökdykning/ej rökdykning)	Rökskydd
	Invändig släckning (rökdykning/ej rökdykning)	UAS
	Brandgasventilation	
	Utvändig släckning	
	Ledning och samordning	
	Akut restvärdesräddning	

Tabell 8.2 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen brand i byggnad.

8.2.2 Brand utomhus

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv och hälsa	Riskbedömning	Släckbilar
Förhindra brandspridning	Brandsläckning	Tankfordon
Släckning av brand	Brandvattenförsörjning	Terrängfordon
Förhindra egendomsskador	Samverkan med andra aktörer	Motorsprutor
Förhindra skador på miljön	Logistik	Skogsbrandresurs
	Ledning och samordning	UAS

Tabell 8.3 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen brand utomhus.

8.2.3 Trafikolycka

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv och hälsa	Riskbedömning	Släckbilar
Förhindra följdolyckor	Avspärning	Tankfordon (Buffertfordon)
Minska samhällspåverkan	Säkra olycksplats på påkörning	Resurs tung räddning
Förhindra egendomsskador	Säkra mot brand	
Förhindra skador på miljön	Losstagning	
	Akut omhändertagande	
	Förhindra utsläpp	
	Akut restvärdesräddning	

Tabell 8.4 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen trafikolycka.

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv och hälsa	Riskbedömning	Släckbilar
Förhindra skadeutbredning	Utrymning av drabbade eller hotade	Tankfordon
Förhindra egendomsskador	Inrymning av drabbade eller hotade	Andningsskydd
Förhindra skador på miljön	Varning av allmänhet	Kemskyddsdräkter
	Avspärning	Saneringsresurs
	Stoppa eller begränsa utsläpp	Drönare
	Sanering	
	Kemdykning	
	Ledning och samordning	

Tabell 8.5 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen olycka med farliga ämnen.

8.2.5 Naturolycka

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv	Riskbedömning	Översvämningsbarriärer
Förhindra skada på egendom	Akut omhändertagande	Motorsprutor
Förhindra skada på miljön	Terrängtransport	Resurs för tung räddning
	Pumpa vatten	Terrängfordon
	Invallning	UAS
	Losstagning	
	Ledning och samordning	

Tabell 8.6 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen naturolycka.

8.2.6 Drunkning

Effekt som ska uppnås	Nyckeluppgifter	Nyckelresurser
Rädda liv	Riskbedömning	Båtar
	Ytlivräddning	Hansabräda
	Akut omhändertagande	Terrängfordon
	Transport av drabbad till land	Ytlivräddningsdräkter
	Transport av drabbad i terräng	Överlevnadsdräkter
		UAS

Tabell 8.7 Sammanställning av effekt, nyckeluppgifter och nyckelresurser för olyckstypen drunkning.

8.2.7 Räddningsstyrkornas förmåga

Styrkornas förmåga beror på utbildningsnivå, antal brandpersonal och utrustning. För att utföra mer kvalificerade arbetsuppgifter krävs en styrkeuppbyggnad av flera styrkor på skadeplats. Larmplan och inre lednings strategiska beslut avgör vilka resurser som dirigeras till varje skadeområde. I tabell 8.8 redovisas förmåga för respektive räddningsstyrka.

Räddningsstyrkor Olyckstyp	Örebro 1 (Heltid)	Örebro 2 (Heltid)	Byrsta (Heltid)	Lindesberg (RIB)	Kopparberg (RIB)	Nora (RIB)	Laxå (RIB)	Åkerslund (RIB)	Guldsmedshyttan (RIB)	Frövå (RIB)	Fellingsbro (RIB)	Fjugesta (RIB)	Byrsta (RIB)	Garphyttan (RIB)	Vintrosa (RIB)	Odensbacken (RIB)	Pålsboda (RIB)	Hjortkvarn (RIB)	Vretstorp (Värn/RIB)	Finnerödja (Värn/RIB)	Ramsberg (Värn)	Järnboås (Värn)	Vedelevåg (Värn)	Rockhammar (Värn)	Glanshammar (Värn)	Vinön (Värn)	Odensbacken (Värn)	Hasselfors (Värn)	Mariehamn (Värn)	Hammar (Värn)	Olschammar (Värn)	
	Brand i byggnad																															
Utvändig släckning																																
Invändig släckning och livräddning genom rökdykning																																
Samtidig invändig och utvändig livräddning och släckning																																
Invändig släckning i komplicerade miljöer																																
Brand utomhus																																
Mindre brand i terräng																																
Begränsning till enskilt objekt eller yta																																
Insats vid brand i fordon, container m.m.																																
Omfattande brand i terräng																																
Brand i upplag																																
Trafikolycka																																
Första omhändertagande av skadad																																
Brandsläckning																																
Enklare losstagn av fastklämda																																
Avancerad losstagn av fastklämda																																
Olycka med farliga ämnen																																
Omedelbara åtgärder vid utsläpp																																
Kemdykning																																
Naturolycka																																
Enklare losstagn av fastklämda vid ras																																
Pumpa vatten vid översvämning																																
Drunkning																																
Ytvattenlivräddning																																
Avancerad ytvattenlivräddning																																

Uppgift kan utföras av enskild styrka

Uppgift kan endast utföras i begränsad omfattning

Uppgift kan utföras i samverkan med en eller flera förstärkningsenheter

Uppgift kan inte utföras av enskild styrka

Tabell 8.8 Förmåga redovisad per räddningsstyrka.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

För att lösa ledningsförmåga i enlighet med MSB:s föreskrifter om ledning av kommunal räddningstjänst samarbetar Nerikes Brandkår med räddningstjänsterna i länen Örebro, Värmland, södra och norra Dalarna samt delar av Västmanland och Västra Götaland i en gemensam Räddningsregion Bergslagen. Syftet är att stärka förmågan att utöva både övergripande och skadeområdesnära ledning med en hög kompetens och uthållighet. Respektive räddningschef i de ingående räddningstjänstorganisationerna är ansvarig för verksamheten i respektive organisation.

8.3.1 Övergripande ledning

I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef och vakthavande befäl för att bemanna främst rollerna räddningsledningschef respektive driftchef. Det finns också säkerställt ledningsfunktioner för bemanning av rollerna insatsuppföljning, händelsevärdering, larmvärdering och övrigt ledningsstöd. Den övergripande ledningen har möjlighet att kalla in ytterligare personal för tjänstgöring i övergripande ledning och ledning av räddningsinsats.

Ledningscentralen för Räddningsregion Bergslagen är belägen i Örebro. Centralen är bemannad dygnet runt hela året av räddningsåtgörare, ett larm- och ledningsbefäl och ett vakthavande befäl, som tillsammans med vakthavande räddningschef utövar övergripande ledning av den operativa verksamheten. Larm- och ledningsbefälet är alltid i aktiv tjänst, medans vakthavande befäl har jourtjänst på vissa tider av dygnet och vakthavande räddningschef har beredskap någonstans i Räddningsregion Bergslagens geografi.

8.3.2 Ledning av räddningsinsatser

I varje räddningsstyrka som ingår i den gemensamma systemledningen finns en styrke-/gruppleddare med kompetens för mindre omfattande räddningsinsatser i rollerna som räddningsledare (gruppleddare ej behörlig), sektorchef eller räddningsinsatschef. Vid olyckor som kräver flera insatta räddningsstyrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen. Inom ledningssystemets geografiska område finns året om, förutom nämnda styrke-/gruppleddare, insatsledare och reg-

ional insatsledare för att bemanna rollerna räddningsledare (gruppleddare ej behörig), sektorchef, storsektorchef, sektionschef eller räddningsinsatschef. Det gemensamma räddningsledningssystemet har brandbefäl med olika former av beredskap vid brandstationerna som ingår i Räddningsregion Bergslagen.

Tiden från det att larmet inkommer till att resurser för ledning av räddningsinsatser kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete är normalt samma tider som responstiderna, se avsnitt 8.1.5. Tiden för att få en högre ledningsresurs (insatsledare eller regional insatsledare) till en händelse kan variera bland annat beroende på beredskapsform, tid på dygnet och vilken ort resurs utgår ifrån.

8.3.3 Ledningsresurser

Inom Nerikes Brandkår finns ledningsresurser i jour och i beredskap:

- Insatsledare i jour på Örebrostationen
- Insatsledare i beredskap i norra länsdelen (tillsammans med Räddningstjänsten Skinnskattebergs kommun).

Utöver ovanstående insatsledare finns övergripande ledningsresurser i Räddningsregion Bergslagen. Några funktioner finns alltid på plats i ledningscentral och andra har beredskap i hemmet:

- Regional insatsledare
- Larm- och ledningsbefäl
- Vakthavande befäl
- Vakthavande räddningschef

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Räddningsstyrkornas förmåga till uthållighet är i första hand beroende av Nerikes Brandkårs och Räddningsregion Bergslagens samlade resurser. Uthålligheten upprätthålls genom ett aktivt strategiskt ledarskap där styrkor kan flyttas inom Räddningsregion Bergslagens område samt att även externa resurser kan kallas in.

Vid större olyckor med ett långvarigt förlopp kan Räddningsregion Bergslagen behöva samverka med andra räddningstjänster och resurser i samhället. Detta kan gälla både tillgång till brandpersonal, ledningspersonal samt fordon och materiel från andra räddningstjänster. Utöver detta kan samverkan och hjälp behövas från exempelvis andra myndigheter, militär, frivilliga resursgrupper, företag med expertkunskande och externa resurser osv.

Vid ansträngda lägen kan det bli aktuellt för Räddningsregion Bergslagens övergripande ledning att bland annat prioritera och omfördela resurser i området och samtidigt bestämma vilken nivå på beredskap som ska gälla för organisationen i rådande läge. Ytterst ansvarig för systemledningen är tjänstgörande vakthavande räddningschef.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Under höjd beredskap förväntas andra typer av händelser med särskilda konsekvenser gällande skadeutfall och hjälpbehov. I LSO anges några särskilda uppgifter som kommunal räddningstjänst ska ansvara för under höjd beredskap:

- upptäckande, utmärkning och röjning av farliga områden
- indikering, sanering och andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- delta i åtgärder för första hjälpen och transport av skadade personer samt befolkningskydd
- att personal inom en kommuns organisation för räddningstjänst får tas i anspråk för uppgifter som inte rör den egna kommunen.

Räddningstjänsten är en del av totalförsvaret och civilt försvar syftar till att samhället ska fungera vid höjd beredskap och krig i Sverige. Civilt försvar regleras i fler lagstiftningar än LSO och är även beroende av fortsatt nationell försvarspolitisk inriktning och reglering mellan stat och kommun. Prioriterade uppgifter för kommunerna enligt överenskommelsen mellan staten och kommunerna är bland annat:

- kompetenshöjning gällande totalförsvaret
- säkerhetskydd
- krigsorganisation och krigsplacering
- önskvärt att medverka i arbetet med ledningsansvar, geografiskt områdesansvar och rapportering.

Nerikes Brandkår har påbörjat arbetet med att öka sin förmåga kring civilt försvar genom att arbeta med säkerhetskydd och krigsplacering av personal.

9. Uppföljning, utvärdering och lärande

Den årliga budgeten med prestationsmål ska anpassas till handlingsprogrammets inriktningsmål. Syftet med detta är att underlätta uppföljning och utvärdering av all verksamhet vid Nerikes Brandkår. Måluppfyllelse och eventuella avvikelser beskrivs i Nerikes Brandkårs delårsbokslut och årsbokslut.

Nerikes Brandkårs har egna revisorer som följer upp verksamheten i kommunalförbundet. Intern kontroll sker årligen utifrån en kontrollplan som direktionen beslutat om.

9.1 Olycksundersökning

Nerikes Brandkår ska undersöka räddningsinsatser i enlighet med 3 kap 10 § i LSO. Syftet är att klarlägga olycksorsak, olycksförlopp och räddningsinsatsens genomförande, alternativt utreda en viss specifik omständighet, förmåga eller annat som kan vara förenat med viktiga lärdomar.

Utredningen ska användas för utveckling av den operativa verksamheten och det olycksförebyggande arbetet. Arbetet har inte till syfte att klarlägga ansvar, skuld eller vållande.

Vid behov bistår Nerikes Brandkårs utredare andra myndigheter vid utredningar och ser till att erfarenheter av intresse för Nerikes brandkår tas tillvara. Till exempel sker samverkan med Trafikverkets utredare vid samtliga dödsolyckor i trafiken, varvid Trafikverket ansvarar för rapportskrivning och erfarenhetsåterföring till andra aktörer.

9.1.1 Nivåer

Två nivåer av olycksutredning utförs inom Nerikes Brandkår.

Olycksutredning enligt nivå 1 utförs av den eller de som varit räddningsledare vid insatsen och dokumenteras i händelserapporten efter varje räddningsinsats. Varje händelserapport skickas månadsvis till MSB. Erfarenheterna från händelserapporterna fångas upp av dem som granskar händelserapporterna eller av ansvariga inom särskilt utpekade områden. Erfarenheterna förs vidare till berörda avdelningar inom Nerikes Brandkår eller externa parter via de samverkansnätverk som förekommer i olika frågor.

Olycksutredning enligt nivå 2 initieras och utförs av utpekade utredare och redovisas av en särskild rapport. Vid Nerikes Brandkår finns idag en brandingenjör, två brandinspektörer och två styrkeledare som särskilt utbildats i olycksutredningar och som ansvarar för dessa utredningar. Vid behov kan ytterligare kompetens, såväl extern som intern, knytas till utredningsarbetet.

Olycksutredning enligt nivå 2 omfattar normalt händelser där antingen räddningsledare eller annan personal påtalat att det finns behov av att utredning utöver nivå 1 sker eller då utredarna själva uppmärksammar en händelse/händelser där man tror sig kunna dra värdefulla erfarenheter. Externa parter t.ex. MSB kan påkalla behov av en viss utredning/utredningar, varvid dessa handläggs och dokumenteras av utredarna som en nivå 2-utredning.

9.1.2 Redovisning

Rapporterna redovisas på Nerikes Brandkårs intranät samt delges berörda avdelningar inom Nerikes Brandkår och berörda externa samverkansparter. Kopia på rapporten skickas även till Länsstyrelsen och till MSB. Erfarenheterna från varje olycksundersökning redovisas på räddningsavdelningens interna möten där beslut tas om eventuella åtgärder, förändringar, utbildningsbehov etc. På mötet deltar ansvariga chefer från enheterna: Övning, Operativ planering, Teknik och HR.

Bilaga A: Dokumentförteckning

(Samtliga dokument förvaras i original hos Nerikes Brandkår).

Följande avtal gällde vid tidpunkten för handlingsprogrammets fastställande:

- Förbundsordning för Nerikes Brandkår
- Samverkansavtal Räddningsregion Bergslagen
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Dala Mitt
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Mälardalen
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Eskilstuna kommun
- Samverkansavtal Västra Sörmlands Räddningstjänst
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Motala-Vadstena
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Finspång
- Samverkansavtal Räddningstjänsten Östra Skaraborg
- Avtal med Försäkringsbranschens restvärdesräddning AB
- Samarbetsavtal med Region Örebro län
- Avtal med SOS Alarm AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Ludvikasotarn AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Lindesbergs Sotningsdistrikt AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Örebro Sotarn AB
- Avtal om sotning och brandskyddskontroll med Sydnärkesotaren AB

Följande referensdokument hänvisas till i handlingsprogrammet:

- Översiktsplan för Örebro kommun 2018-2040
- Översiktsplan för Lindesbergs kommun 2019-2030
- Översiktsplan för Kumla kommun 2020-2040
- Översiktsplan för Hallsbergs kommun 2016-2035
- Översiktsplan för Askersunds kommun 2015-2025
- Översiktsplan för Nora kommun 2018-2030
- Översiktsplan för Lekebergs kommun 2014-2035
- Översiktsplan för Laxå kommun 2015-2035
- Översiktsplan för Ljusnarsbergs kommun 2017-2030
- Budget 2022 och verksamhetsplan 2023-2024, beslutad av direktionen 2021-12-10
- Tillsynsplan, upprättad 2022-01-11

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Nerikes Brandkår har i framtagandet av tidigare handlingsprogram, senast 2020-2021, haft samråd genom skriftlig remisshantering med medlemskommuner, närliggande räddningstjänster, Region Örebro län, Polisregion Bergslagen, SOS Alarm, Länsstyrelsen i Örebro län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Försvarsmakten Militärregion Väst, Kustbevakningen och Sjöfartsverket. Ett omfattande samråd, kopplat till omarbetning av befintligt handlingsprogram för att uppfylla MSB:s föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, bedöms inte aktuellt. Skriftlig remiss skickas dock till Länsstyrelsen i Örebro län samt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

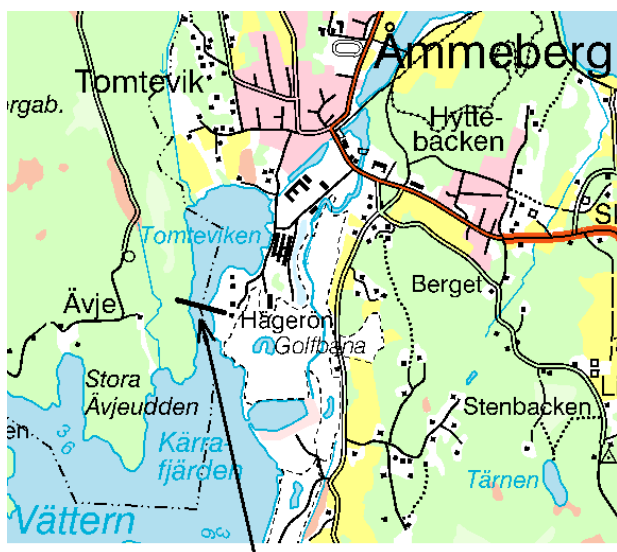
I Askersunds kommun ligger den norra delen av Vättern. Räddningstjänst på Vättern är en statlig angelägenhet utom i hamnområden. Nerikes Brandkår svarar för räddningstjänst inom hamnområdena i Askersund, Hammar, Åmmeberg, Bastedalen och Olshammar. Gränsen mellan Nerikes Brandkårs ansvarsområde och staten framgår genom kartbilderna nedan.

Hamnen i Askersund

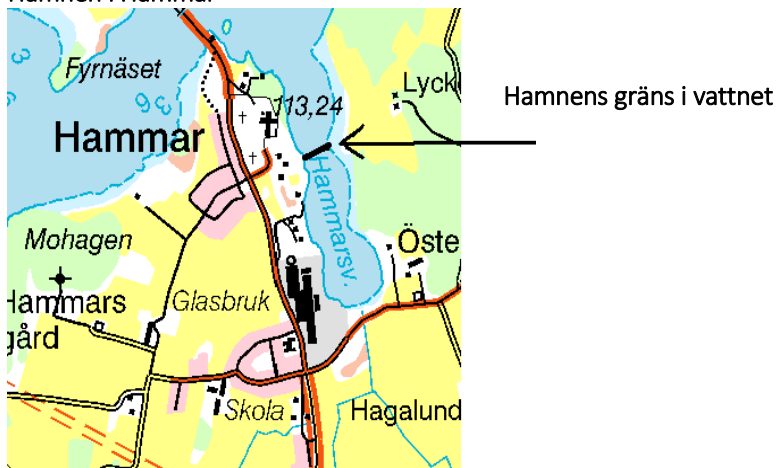
Hamnens gräns i vattnet

Hamnen i Åmmeberg

Hamnens gräns i vattnet

Hamnen i Hammar

Hamnen i Bastedalen

Hamnens gräns i vattnet

Hamnen i Olsham

Hamnens gräns i vattnet

